

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

3^E JAARGANG

WOENSDAG 2 JANUARI 1918

No. 105

INHOUD

Blz.

HET ONTWERP VAN WET TOT DE INSTELLING VAN EEN HANDELSREGISTER door A. S. Oppenheim	1
Onze Bruinkoollagen door J. van Baren	3
Voedselregelaar Hoover en de Wereld-Tarwepositie	5
Tabaksaccijns	6
Emissies in 1917	6
AANTEKENINGEN:	
De resultaten van het Duitsche mijn-, ijzer- en staalbedrijf	7
Waterkracht als energiebron	8
Japan en de Vereenigde Staten in den Britsch-Ind. import	9
BOEKAANKONDIGING:	
Het prijsrecht tegenover neutralen van Mr. J. H. W. Verzijl door Mr. B. C. J. Loder	9
Gedenboek Nutsspaarbank te Haarlem	10
INGEZONDEN STUKKEN:	
De Winst van het Levensverzekeringbedrijf door Dr. A. O. Holwerda	10
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	11
MAANDCIJFERS:	
Emissies in December 1917	11
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	12—21
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: G. E. Huffnagel.

Secretariaat: Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.
Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: Economisch Instituut.Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 12,—. Buitenland en Koloniën f 14,—
per jaar. Losse nummers 30 cents.Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het
weekblad gratis.De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonne-
ment volgens tarief. Administratie van abonnementen
en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

31 DECEMBER 1917.

In de laatste week van het jaar kwam er geen verandering meer in den toestand van de geldmarkt. De stemming bleef zeer vast. Door de feestdagen waren de omzetten gering en kon de prolongatierente iets lager noteeren, hetgeen zeer geruststellend is met het oog op het welslagen van de nieuwe Staatsleening.

De Discontomarkt was echter zeer vast, zoodat nauwelijks meer van particulier disconto gesproken kan worden; alleen prima papier was voor niet te groote posten à 4¼ pCt. onder te brengen.

Ook uit den weekstaat van de Nederlandsche Bank was, voor het eerst sedert maanden, duidelijk te zien,

dat de geldmarkt nog slechts over geringe middelen beschikt. De Binnenlandsche wissels namen toe met circa twaalf millioen en de beleeningen vermeerderden met vijftien millioen gulden. Het tegoed in rekening-courant „van anderen” vermeerderde met zeventien millioen, waar de regeering bovendien drie millioen promessen afloste, moest de markt in het geheel dus voor 44 millioen bij de Bank aankloppen. De bankbiljettenomloop vermeerderde dan, ook met 24 millioen, terwijl het restant grootendeels werd tegoed geschreven aan de rekening-courant van de Schatkist.

Men kan dus veilig aannemen, dat door de herhaalde uitgiffen van schatkistpapier nu alle beschikbare geldmiddelen aan de markt zijn onttrokken. Daar de vervalddag van het grootste gedeelte van het schatkistpapier samenvalt met den eersten stortingstermijn van de nieuwe leening en het bedrag ongeveer voldoende is voor de storting van hetgeen niet uit de conversie komt, kan men vertrouwen, dat deze grootste van de ooit in ons land plaats gehad hebbende geldoperatie zonder belangrijke verschuivingen op de geldmarkt zal doorgevoerd kunnen worden.

* * *

Op de wisselmarkt waren de omzetten gering. Alleen voor Marken en Oostenr. Kronen bestond wederom levendige vraag, zoodat de koersen weder stegen. Verder waren Roebels in het laatst der week en ook heden sterk gezocht, vooral voor Bulgaarsche rekening, dat blijkbaar direct het eindigen van den oorlogstoestand wil benutten.

Het sterkst in prijs stegen roebelbiljetten, welke waarschijnlijk voor Duitsche rekening uit de markt werden genomen. Heden waren biljetten van 500 roebel à f 54 en biljetten van 100 roebel à f 60 gezocht. Overige wissels waren flauwer met weinig handel.

HET ONTWERP VAN WET TOT DE INSTELLING VAN EEN HANDELSREGISTER.

A quelque chose malheur est bon en zoo heeft de oorlog den stoot gegeven tot de indiening van het ontwerp handelsregisterwet. „Zou ook zonder den oorlogstoestand,” zoo wordt in de toelichting tot het ontwerp aangeteekend, „het treffen van eene voorziening wenschelijk, zijn geweest,” nu na den oorlog het verkeer eene groote vlucht zal nemen en algemeen eene verlevendiging op zakengebied wordt verwacht, is „de noodzakelijkheid onbetwistbaar.” Volkomen waar. Dat een handelsregister ook zonder oorlogstoestand wenschelijk was, had reeds in 1890 eene staatscommissie, zonder welke in ons land op wetgevend gebied nu eenmaal niets tot stand kan komen of mislukken, aangetoond en in de considerans van het, bij koninklijke boodschap van 27 Augustus 1895 ingediende, wetsont-

werp werd ook, hoewel er geen wolkje aan de lucht was, overwogen: „dat het noodig is de wetgeving aan te vullen met bepalingen tot invoering en regeling van een handelsregister.” Geen wonder. Een handelsregister is allereerst eene handige verzameling van gegevens, die nu heinde en ver verspreid liggen of in het geheel niet te vinden zijn. Men zal er straks, wordt het ontwerp wet, onder meer de handteekening en den naam van den koopman, zijn leeftijd en eventueel zijn meerderjarigverklaring kunnen vinden; huwelijksvoorwaarden en, bij de gehuwde vrouw, de verkregen toestemming tot handelen zullen er in worden aange teekend; bij eene vennootschap onder firma zal de positie van iederen firmant er in worden omschreven; bij eene naamlooze vennootschap zal, onder andere, worden vermeld waar de akte van oprichting te vinden is, hoe de beginletters luiden van houders van niet volgestorte aandelen, wie emittenten waren. En doordat dit alles en nog heel wat meer gemakkelijk en kosteloos onder ieders bereik zal zijn, kan veel geknoei vermeden worden. Men zal b.v. niet licht meer kunnen denken tegenover eene groote naamlooze vennootschap te staan, terwijl er eigenlijk maar één belanghebbende is; de „Co's”, de „Zonen” en de „Firma's” zullen hunne gevaarlijke anonimiteit verliezen. Een handelsregister zal beter werken dan strafbepalingen en schade-acties: het zal eene heilzame preventieve werking kunnen uitoefenen en helpen ook tegen hen, op wie geen schade te verhalen is of tegen wie geen strafbedreiging baat. Vandaar dat in meer dan één land, in vollen vrede-tijd, een handelsregister is ingesteld en tot ieders tevredenheid heeft gewerkt. Dat na den oorlog, bij de te verwachten verlevendiging op zakengebied, een handelsregister dubbel van pas zal komen valt dan ook niet te ontkennen. Toch is in dit verband, tusschen oorlog en handelsregister in de memorie van toelichting gelegd, iets dat onaangenaam aandoet en het beteekent meer dan eene goed aangebrachte onderstreping van eene reeds lang bestaande en gevoelde leemte. Men ontdekt dit wanneer men de opsomming leest van wat in het register ingeschreven zal moeten worden. Zulk eene opsomming kwam in het ontwerp-1895, waarvan de memorie van toelichting ondertekend was door den minister Van der Kaay, in het geheel niet voor. Het stelde een handelsregister in, maar liet in het midden wat er in zou moeten staan. Dit was eene niet gelukkige manier om eene nieuwigheid populair te maken. Hoe kan men het nut en de strekking van zulk een register beoordeelen zonder eenig houvast omtrent de vraag, wat er in zal komen te staan? Het ontwerp Ort-Posthuma gaat, zeer terecht, van eene andere gedachte uit. Het stelt niet alleen een register in, het somt ook op wat er in moet staan. Hem, die deze opsomming nagaat, valt het op, dat aan de nationaliteit van den inschrijver bijzonder veel aandacht is geschonken. Een koopman moet opgeven „zijne nationaliteit, met vermelding van de wijze waarop deze is verkregen”; bij eene vennootschap onder firma moet dit ten aanzien van alle firmanten geschieden; voor de mede-eigenaren van een zaak, voor directeuren en commissarissen van naamlooze vennootschappen, coöperatieve vereenigingen en onderlinge verzekeringsmaatschappijen, voor bestuurders van vereenigingen en stichtingen, voor managers, bestuurders van filialen en liquidateurs is eveneens als eisch gesteld opgave van nationaliteit en de wijze waarop zij is verkregen. Commanditaire vennoten, emittenten en geldschietters kunnen „volstaan” met inschrijving van hunne nationaliteit, zonder de wijze van verkrijging te vermelden. Ziehier het verband tusschen oorlog en handelsregister op zijn antipathiekst. Wie had voor 1914 ooit gedroomd van een handelsregister, waarin de nationaliteit geboekt zou worden. „Men kan,” schreef de minister Van der Kaay, „het handelsregister dienstbaar maken voor de openbaarmaking van velerlei, voor het openbaar crediet en voor de belangen en rechten van anderen wetenswaardige feiten en omstandigheden, zooals de handteekening van firmanten en van de liquidateurs eener vennootschap

onder firma, de aanstelling van procuratiehouders en de beperking hunner bevoegdheid, toestemming door den man aan zijne vrouw gegeven om als openbare koopvrouw te handelen, enz.” Zeker, dit zijn allemaal gegevens die in een handelsregister tehuis behooren. Maar de nationaliteit van den koopman wat heeft zij, om Mr. Van der Kaay's woorden te gebruiken, voor „wetenswaardigs voor het openbaar crediet of voor de belangen en rechten van anderen”? Men moet het droeve voorrecht hebben gehad, de verblinding van een groot deel der wereld in de jaren 1914—1918 te hebben gadeslagen om het te begrijpen. Men moet, om nu ook maar een term aan het oorlogsjargon te ontleenen, de mentaliteit der volkeren in de laatste jaren hebben leeren kennen, om de toelichting van de ministers Ort en Posthuma, die blijkbaar en het strekt hun tot eer, liefst maar over dit punt heenglijden, te verstaan: „dat het wenschelijk is in het belang van onzen ganschen handel, dat hier te lande opgerichte zaken van vreemden oorsprong niet voor echt nederlandsche kunnen doorgaan.” Dit motief, en dan heel wat duidelijker uitgewerkt, werd de laatste jaren aldoor als het motief voor de invoering van een handelsregister aangevoerd. Van Treub af tot, laat ik maar zeggen, heel wat mindere goden toe, werd steeds op het handelsregister gewezen als op het middel, waardoor wij in den „voortgezetzten economischen oorlog” het beste voor den dag zouden kunnen komen. Naar een bezadigd geluid als van prof. Aalberse, die in zijn mooi praeadvies, dit jaar voor den katholieken middenstandsbond uitgebracht, tegen het naar den voorgrond brengen van dit argument waarschuwde, werd, hoeveel autoriteit, juist op dit gebied, de delftsche hoogleeraar ook geniet, niet geluisterd. Zoo is de „nationaliteit” eigenlijk tot den clou van het handelsregister gemaakt, al wordt dit met goede smaak in de memorie van toelichting bemanteld. Dit is misschien met het oog op hetgeen ons na den oorlog te wachten staat heel nuttig, practisch, handig of wat-men-wil, hoog en breed gedacht is het niet. De uitvoering van een zwarte-lijsten-systeem vergemakkelijken, concessies doen aan een geest als spreekt uit de „registration of business names act” of uit die betreffende de „trading with the enemy” kan, om een uitdrukking van ons strafwetboek te gebruiken, „geboden” zijn „door de noodzakelijke verdediging van eigen lijf,” het blijft dan toch een noodzakelijk kwaad.

Gelukkig valt naast dit kwaad op goed te wijzen. De opsomming van wat in het register staan moet en de aanwijzing van de personen die opgaaf moeten doen, zijn met zorg geschied. Hierdoor is het mogelijk en het ontwerp doet dit ook, vele bepalingen, die elders in onze wetgeving omtrent publicatie voorkomen, bijvoorbeeld bij de vennootschappen van koophandel, te vereenvoudigen of op te ruimen. Ook aan bepalingen, die het doen van opgaaf strafrechtelijk zullen sanctioneer en de burgerrechtelijke gevolgen er van regelen — beide punten voor het succes van de nieuwe instelling van eminent belang — is aandacht gewijd. Een opzettelijk onjuiste opgaaf en het niet nakomen van de verplichting tot het doen van opgaaf zijn strafbaar gesteld. Wat de civielrechtelijke gevolgen betreft, bepaald wordt dat hij, die opgaaf moet doen, zich tegen derden te goeder trouw niet kan beroepen op een niet opgegeven feit, noch op de onjuistheid of onvolledigheid van opgegeven feiten. Op zich zelve beschouwd eene goede bepaling, waarbij de toelichting zich terecht kan beroepen op „het moderne rechtsbewustzijn” dat „eischt, dat alleen zij, die zich te goeder trouw op eenig feit beroepen, den steun van recht en wet erlangen”, al wordt hiermee de staf gebroken over menige bepaling van ons privaatrecht. Ik begrijp echter niet, hoe ditzelfde ontwerp, eenige artikelen vroeger, kan bepalen, dat intrekking door den man van de aan zijne vrouw verleende toestemming om als openbare koopvrouw op te treden, „niet van kracht is vóór de inschrijving in het handelsregister”. Waarom „erlangen”, in het ontwerp zelf, derden te *kwader* trouw hier ook bescherming? Ook komt het mij voor dat de

gevolgen, aan de opgaaf voor het handelsregister verbonden, moeilijkheden kunnen verwekken, wanneer men ze beschouwt in verband met wat elders in onze wetgeving omtrent bekendmakingen is bepaald. De samenstellers van het ontwerp vreezen geene zwaarigheden omdat gemeend wordt, dat alles opgelost kan worden met een beroep op den regel, dat de bijzondere wet boven de algemeene gaat. Al moeten bijvoorbeeld, zoo is hunne redeneering, de aankondigingen die de faillissementswet voorschrijft, ook voor inschrijving in het handelsregister worden opgegeven, de burgerrechtelijke gevolgen aan die opgaaf verbonden gelden hiervoor niet. Dit staat, dunkt mij, volstrekt nog niet zoo vast als men ons wil doen gelooven. Kan eene algemeene wet eene bijzondere niet aanvullen? Kan een curator, die straks eene verkeerde opgaaf voor het register doet, of, aan het instituut nog niet gewend, verzuimt het faillissement te doen inschrijven, gevangenis of boete ontlopen door te pleiten, dat de faillissementswet van deze narigheid niet afweet? En evenmin als ik hierop bevestigend durf antwoorden, zie ik kans, wat de burgerrechtelijke gevolgen aangaat, vol te houden, dat, nu de faillissementswet zulke gevolgen aan de publicatie van het faillissement niet verbindt, het vast staat dat de, door de handelsregisterwet aan de opgaaf verbonden, gevolgen niet werken wanneer het een faillissement betreft. Het in de memorie van toelichting ingenomen standpunt is sterker voor die gevallen, waarin de bijzondere wet de rechtsgevolgen der publicatie regelt op een wijze, die zich met de regeling van de handelsregisterwet niet verdraagt, zooals voor de bekendmaking van de acten van oprichting van vennootschappen van koophandel, het verlenen van handlichting en de huwelijksvoorwaarden. Maar daarnaast kan weer gewezen worden op de curateele, waarvan de publicatie door het burgerlijk wetboek op straffe van schadevergoeding is voorgeschreven, welke sanctie zeer wel aangevuld kan worden door de bepaling, dat tegenover derden te goeder trouw op de curateele geen beroep mag worden gedaan zoolang zij niet is opgegeven ter inschrijving in het handelsregister. Artikel 500 B.W. zou m. i. aan deze redeneering niet in den weg staan. Strafrechtelijk opent hier het nieuwe ontwerp, zoo ik goed zie, zelf deze merkwaardige mogelijkheid, dat het openbaar ministerie, ingevolge artikel 499 B.W. verplicht zorg te dragen voor de publicatie van eene curateele op eigen verzoek, voor den strafrechter gedaagd wordt omdat het verzuimde, ingevolge artikel 16 van de handelsregisterwet, deze curateele voor inschrijving op te geven. Het zal m. i. verstandig zijn zoo in het ontwerp, voordat het wet wordt, duidelijk uitgedrukt wordt voor welke opgaven de artikelen, die hare burger- en strafrechtelijke gevolgen regelen, geschreven zijn. Verzuimt men dit, of blijft het bij opmerkingen in kamerstukken of kamerdebatten, dan zullen, na de invoering der wet, deutsche theorieën over „rechtsbestärkende“, „rechtsbegründende“, „rechtsbekundende“ en ik weet al niet wat voor werkingen van het register aangedragen worden, of zal men elkaar bestoken met citaten uit bijlagen en handelingen.

Behalve wat het ontwerp zelve brengt, maken de ondertekenaars van de memorie van toelichting van de indiening gebruik om aanlokkelijke vergezichten te openen. Ik wijs op de gelukkige gedachte het handelsregister te doen houden door de secretarissen der kamers van koophandel, waarbij de minister van landbouw, handel en nijverheid zijn voornemen kenbaar maakt „eene ingrijpende wijziging van de geldende regeling betreffende de kamers van koophandel voor te bereiden.“ En ook zonder de verzekering in de memorie van toelichting gegeven, dat „de regeling der firma later kan volgen“ en „dat de regeering reeds bezig is zulk eene regeling voor te bereiden,“ mag men aannemen, dat het thans ingediende ontwerp den eersten stap zet op den weg, langs welchen wij eene behoorlijke regeling van dit punt moeten krijgen. Immers al kan den makers van het ontwerp worden toegegeven, dat handelsregister en firmarecht „niet van nature zóó nauw verknocht zijn als velen hier te lande schijnen

te meenen“, dit verhindert niet, dat de instelling van een handelsregister, waarin vóór alles de naam, waaronder aan het handelsverkeer wordt deelgenomen, moet worden aangeteekend, de gelegenheid biedt om het recht op dien naam vast te leggen. Zoo begreep het ook de regeering uit de negentiger jaren: 27 Augustus 1895 ging het ontwerp-Van der Kaay op het handelsregister in zee, 2 October van dat jaar volgde het ontwerp-firma. Eigenaardig is, dat men toentertijd beide onderwerpen in het wetboek van koophandel onder dak wilde brengen en thans een anderen weg uitgaat. Immers het aanhangig ontwerp is niet bedoeld als eene wijzigingswet van het wetboek van koophandel, maar als een op zich zelf staand geheel. In '95 heette het „moeilijk voor betwisting vatbaar, dat het beter is eene nieuwe regeling, die boven alles den handel raakt, in het handelswetboek op te nemen, dan door allerlei op zich zelf staande wetten het stelsel van codificatie te verbreken.“ Waarom men dit „onbetwistbaren standpunt“ thans den rug toekeert wordt, onverklaarbarer wijze, met geen woord toegelicht. Zoo ik eene gissing mag wagen, dan vermoed ik, dat men vooral met het oog op het nieuwe begrip „koopman“, dat het ontwerp creëert, het in het wetboek van koophandel minder op zijn plaats vond. Voortaan zal men, wordt het ontwerp wet, moeten onderscheiden tusschen kooplieden in den zin van het wetboek van koophandel en kooplieden in den zin van de handelsregisterwet, evenals voortaan „handelszaak“ niet alleen meer in onze wetgeving zal voorkomen als synoniem van zaak van koophandel, maar nu ook de beteekenis van het bedrijf van den koopman zal hebben. Dit alles, dat voor rechtsbeoefenaars de kennis der wet er niet eenvoudiger op zal maken, was noodig, wilde men een handelsregister instellen, waarin de handel waarlijk zal kunnen vinden wat hij noodig heeft. Maar tevens beteekent het een bedenkelijk brevet van onvermogen voor de oude begrippen, zooals het wetboek van koophandel die kent. Jaarlijks worden processen gevoerd, tijd en geld verspild, om uit te maken of in een concreet geval van „koopman“, „zaak“ of „daad van koophandel“ sprake is. Maar als men eindelijk deze begrippen noodig heeft om den handel aan eene nuttige instelling te helpen, dan blijken ze onbruikbaar; als er eindelijk eens een ontwerp van wet komt dat, zooals het in 1895 heette, „boven alles den handel raakt“, dan is men, en naar mijne meening niet ten onrechte, van meening, dat het in het kader van het wetboek van koophandel niet past. Maar zal dan een nieuwe oorlog noodig zijn om tot het besef te geraken, dat het meer dan tijd is begrippen op te ruimen, waarvan de interpretatie moeilijk en onzeker is, die den proceslustigen onuitputtelijke bron van chicanes zijn en die, als zij werkelijk dienst moeten doen, in den steek laten? Of zal en moet het ontwerp van wet op een handelsregister een nieuw tijdperk inluiden, een waarin men oude, onbruikbare begrippen en regelingen zal vervangen door nieuwe, die den handel geven wat hij noodig heeft aan goed, eenvoudig en modern recht? Ik hoop het en ik blijf hopen, omdat wie hoop verliest alles heeft verloren.

A. S. OPPENHEIM.

ONZE BRUINKOOLLAGEN.

Gedurende alle eeuwen door, dat Nederland als deel der vaste aardschors bestond, droeg zijn bodem een plantenkled, bedekten bosschen en moerassen zijn landouwen. De flora, die aanvankelijk een karakter droeg, waarin meer verwantschap met de plantengedreft der tropen kon opgemerkt worden, vertoonde, in later tijden, tengevolge van andere klimaatstoestanden, meer overeenkomst met de flora, die men thans nog op de Canarische eilanden, in Noord-West-Afrika, het Zuidelijk deel van Noord-Amerika en Japan aantreft. Het waren eiken, iepen, platanen, essen, elzen, berken, populieren, linden enz., die, in verschillende soorten optredend, het overheerschend karakter dier wouden uitmaakten, waaruit de bruinkool ontstond, welke men in Zuid-Limburg aan of dicht nabij het oppervlak aantreft, in Noord-Limburg en Noord-Bra-

bant diep onder den beganen grond weervindt. De jaarlijksche tak- en bladafval bleef op den bodem dier oerwouden liggen en veranderde daar, onder invloed van scheikundige en microbiologische factoren, in humus. Tal van riviertjes en beken doorstroonden de bosschen, ze bij tijd en wijle plaatselijk onder water zettende, de humuslaag met zand en slib overdekkende. Zoo werd de humus van de lucht afgesloten en onderging een proces, hetwelk wij verkoling noemen, en waaromtrent ons een nauwkeurige kennis nog altijd is ontzegd. Wat wij weten is, dat uit de oorspronkelijke houtsubstantie waterstof en zuurstof ontwijken en de koolstof derhalve relatief rijker wordt. Dit blijkt, als we de procentische samenstelling van houtvezels enz. nagaan. Zoo bevat:

	Koolstof	Waterstof	Zuurstof	Stikstof
Houtvezel....	50	6,5	41	2,5
Turf.....	59	6	33	2
Bruinkool ..	69	5,5	25	0,5
Steenkool....	82	5	12	1
Anthraciet ..	95	2,5	2,5	—

Berekent men uit deze tabel, hoeveel deelen waterstof en zuurstof op 100 deelen koolstof voorkomen, dan verkrijgt men de volgende waarden:

	Koolstof	Waterstof	Zuurstof
Houtvezel....	100	13	86
Turf.....	100	10,2	56
Bruinkool ..	100	8	36,2
Steenkool....	100	6,1	14,6
Anthraciet ..	100	2,6	2,6

Hoe wij ons een zoodanige met moeraswouden overdekte landstreek, met haar traag stroomende rivieren, wier water zwart gekleurd is door den uiterst fijn verdeelden humus, hebben te denken, leeren ons de „Cypress-Swamps” in den Noord-Amerikaanschen staat Zuid-Carolina, welke moerassen in veel opzichten herinneren aan de bruinkool-moerassen uit den geologischen voor-tijd.

Deze bruinkool nu vormde zich in Nederland in een tijdsafdeeling uit de Aardgeschiedenis, die wij aanduiden met den naam Tertiair, de derde in de rij, welke met het Primair aanvangt en met het Kwartair, aan welks eind wij thans staan, afsluit. Gedurende dit Tertiair ontstonden deze lagen, die nu eindelijk en ten langen leste de aandacht getrokken hebben, die ze reeds sinds lang overwaard waren. Sinds lang, zoo schrijven wij, want reeds in 1849 had de beroemde Belgische geoloog André Dumont hen bij Rolduc gezien, in 1859 vermeldde ze Van den Binkhorst, in zijn „Geologie van Zuid-Limburg” en in 1860 schreef de groote Nederlandsche geoloog Staring in zijn standaardwerk „De Bodem van Nederland”, dat „onder of in het zand bij het huis Schinnen, bij Hoensbroek, Egelshoven, aan de Groenstraat of bij Op de Hoeven ten N. van deze plaats, bij Worm en in de groeve Maria Theresia bij Afden, ten Z.-O. van Hertogenrade, beddingen bruinkool liggen”, welke „bij Egelshoven, aan de Groenstraat en bij Afden zoo dik zijn, dat zij de kosten van ontginning goed schijnen te kunnen maken.”

Na de oprichting in 1904 van de „Rijksopsporing van Delfstoffen” werd het onderzoek naar het voorkomen van bruinkoollagen krachtig ter hand genomen, door een aantal boringen in te stellen naar hun aanwezigheid. Wat wij n.l. van deze bruinkoollagen aan de oppervlakte tot voor korten tijd konden zien, was voor een leek niet bijster belangwekkend. Noordelijk van het dorp Heerlen aan de Zuidelijke helling van den Palenberg en in de nabijheid van Rolduc liggen groeven, die uit zuiver wit kwartszand bestaan, waarin blauwgekleurde, eivormige vuursteen en violette kleilaagjes voorkomen. In dit witte zand nu, hetwelk zich uitstekend leent voor de glasfabricage, komen de z.g. oudere bruinkoollagen voor, die zich van de hierna te noemen jongere bruinkoollagen onderscheiden, doordat de eerste zich beter voor de vervaardiging der bruinkoolbriketten leenen.

Deze jongere bruinkoollagen vinden wij, zoodra wij den zandweg overschrijden, die van het gehucht Rom-

pen (Rumpen), N. van Heerlen naar het grensplaatsje Waubach leidt. Hier vinden wij de zoo uiterst merkwaardige Heerlerheide, een landschap, dat zijns gelijke in Nederland niet vindt. Op deze heide graaft men violetgrijze of zwartbruine klei, voor pannen en steenen uitermate geschikt, en waarin een brokkelige bruinkool optreedt met veel plantenoverblijfselen.

Wat de oppervlakte niet voldoende te aanschouwen gaf, trachtten de boringen aan te vullen en deze leverden de volgende resultaten:

De oudere bruinkoollagen.

Wij verdeelen het gebied, waarbinnen zich deze lagen bevinden, in de volgende deelen:

I. Het terrein, hetwelk Oostelijk van de lijn Heerlerheide-Amstenrade-Geleen ligt en waarop de schachten der mijnen „Oranje-Nassau” en „Emma” geplaatst zijn.

Hier gaf een boring aan het Oosteinde van het gehucht Hellebroek aan, dat onder een 15 M. dikke laag van klei en zand, wit zand met bruinkool optreedt.

II. Oostelijk van dit gebied, op de heuvels tusschen het Oostwestelijk loopende dal der Schroetebeek bij Heerlerheide en het dal der Molenbeek bij Musscheming en Husken vond men:

a. benoorden Husken, onder 12 M. klei en zand, 7 M. bruinkool;

b. aan de Schroetebeek, even beoosten den weg Heerlen-Sittard, onder 5 M. klei en zand, 8 M. bruinkool;

c. Zuidoostelijk der hoeve „Carisborg” onder klei en zand van onbekende dikte, 8 M. bruinkool;

d. Noordwestelijk dezer hoeve, bij den viersprong, onder klei en zand van onbekende dikte, 5 M. bruinkool;

e. ten Oosten van het kasteel van Amstenrade, aan den weg naar Rompen, onder 24 M. klei en zand, 3 M. bruinkool;

f. onder Merkelbeek, nabij de hoeve „Bovenste Hof”, vond men zelfs vijf bruinkoollagen boven elkander, n.l.:

Onder	23 M. klei en zand	0,2 M. bruinkool;	hieronder volgden
13	„ „ „ „	waarna 0,4	„ „ „ „
25	„ „ „ „	4	„ „ „ „
19	„ „ „ „	0,5	„ „ „ „
3	„ „ „ „	1	„ „ „ „

III. Oostelijk van dit terrein vond men:

a. bezuiden de schacht der mijn „Hendrik”, onder 10 M. veen en zand 1½ M. bruinkool;

b. op den Oostelijken oever der Heidebeek (Westelijke zijtak der Roode beek), onder 4 M. zand, 12 M. bruinkool;

c. benoorden deze schacht, onder 30 M. grint en zand, 13 M. bruinkool;

d. in een peelgraving, 150 M. ten Westen van den viersprong, in het gehucht Rompen, onder 6 M. zand, 2½ M. bruinkool;

e. bezuiden de hoeve „Het Heufken”, onder Brunsom, onder 9 M. grint en zand, 2 M. bruinkool en daarna 1 M. dieper nog eens 4 M. bruinkool.

Gaan wij nu naar het N.-O. gedeelte van Zuid-Limburg, op het terrein der Heerlerheide, dan vinden wij hier de technisch wellicht minder bruikbare, z.g. jongere bruinkoollagen, die echter ingesloten zijn in klei, welke o.a. in Hessen voor de steenbakkerijen van zeer veel gewicht is.

De jongere bruinkoollagen.

Deze trof men aan:

a. bij het klooster te Kling (Merkelbeek), onder 10 M. grint en klei, n.l. eerst 3 M. bruinkool met veel hout, daaronder 5 M. zwarte klei, vervolgens 9 M. bruinkool met een houtlaag van 1 M. en ten slotte hieronder 9 M. witte klei;

b. Zuidoostelijk van Schinveld aan de Rijksgrans, bij de hoeve „Hohenbusch”, onder 7 M. zand en klei, 3 M. bruinkool, waaronder weer klei, die bruin en zandig was.

Tot zoover de gepubliceerde gegevens. Of elders in Zuid-Limburg of in andere provincies nog bruinkool aanwezig is, is op zijn minst genomen, twijfelachtig.

Wat ons van den bodem, ook in zijn diepere gedeelten, bekend is, pleit tegen de mogelijkheid. Wat wij thans weten is, dat op een terrein, begrensd door de Geleen in het Westen en Zuiden en de Rijksgrens in het Noorden en Oosten bruinkoollagen liggen, de exploitatie overwaard. Naar wij weten, is deze thans in haar beginstadium. Volgens het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek bedroeg het aantal arbeiders op 1 November j.l. in de bruinkoolvelden Carisborg en Bergerode resp. 132 en 430. De productie bedroeg in het veld Carisborg in October en September 1917 resp. 1713 en 212 ton. In het veld Bergerode was de opbrengst in de beide maanden nog nihil.

Nieuwe concessies zijn aangevraagd, en het is te hopen, dat zij goed bevonden zullen worden en de ontginning met kracht zal ter hand genomen worden.

Wageningen.

J. VAN BAREN.

VOEDSELREGELAAR HOOVER EN DE WERELD-TARWEPOSITIE.

De bevoegdheden, waarmede president Wilson den heer Herbert C. Hoover, United States Food Administrator, heeft bekleed, geven hem op het gebied van de voedselvoorziening een beslissende stem, niet enkel binnen de grenzen der Vereenigde Staten, doch bij de positie, die onder de huidige constellatie, met name op scheepvaartgebied, de Vereenigde Staten opzichthens de gansche wereldproviandeering innemen, tot zekere hoogte ook voor de geallieerden en de neutrale landen van West-Europa. Onder deze omstandigheden behoort ook buiten de Unie aan zijn inzichten omtrent het vraagstuk der voedselvoorziening alle aandacht te worden gewijd. Doordat de heer Hoover reeds meer dan eens blijk heeft gegeven zich aan te sluiten bij de prijzenswaardige gedragslijn van Wilson's gouvernement, zooveel mogelijk in het openbaar van zijn gedragingen rekenschap te geven en zijn inzichten bloot te leggen, is zulks mogelijk.

De heer Hoover heeft thans op 25 October j.l. een uiteenzetting gegeven van zijn inzichten inzake de voedselvoorziening der wereld in de komende tijden en daarbij o.a. uitvoerig stilgestaan bij het tarwevraagstuk. Wij ontleenen hieraan het volgende:

„Er is tweëerlei standpunt, van waaruit men het probleem kan bezien: Het eerste let speciaal op de oogenblikkelijke behoeften voor den oorlog, het tweede, bredere, op de wereldbehoeften ook na het sluiten van den vrede. Immers de stoornissen, die de oorlog in de gansche productie brengt, zullen niet nalaten zeer grooten invloed uit te oefenen op den landbouw in de wereld gedurende tal van jaren na den vrede.

Om echter tot enkele bruikbare conclusies te komen nopens het oogenblikkelijk probleem, waarvoor wij ons zien gesteld, moeten wij ons een overzicht trachten te vormen van de tegenwoordige wereldpositie op het gebied der voedselvoorziening en van de noodzakelijke maatregelen, ten einde in de zwakke punten te voorzien.

Het eerste product is en blijft tarwe — het voornaamste broodkoren. Onze rogge speelt slechts een geringe rol bij de broodproductie, want onze geheele uitvoermogelijkheden bedragen ten hoogste 20.000.000 bushels. Van Europeesch standpunt kunnen ook andere graansoorten, mits gemengd met tarwe, ten deele de plaats hiervan innemen. Een zekere hoeveelheid tarwe blijft echter steeds onmisbaar.

De volgende twee staten geven een overzicht van de huidige wereldpositie.

Tarwepositie in Frankrijk, Italië, Engeland en België.

	Bushels
Invoer uit de Ver. Staten	79.426.000
„ „ Canada	112.900.000
„ van elders	188.478.000
Totaal....	380.804.000
Gemiddelde eigen productie.....	590.675.000
Geschatte productie 1917	393.770.000
Te kort op 1917 (eigen productie)	196.905.000
Totale invoer vereischt voor normale consumtie	577.709.000

Geschat surplus ten uitvoer in verschillende landen, oogst 1917.

Vereenigde Staten	80.000.000
Canada	150.000.000
Totaal surplus Noord-Amerika	230.000.000
Australië:	
Surplus van vroeger	120.000.000
Surplus nieuwe oogst	120.000.000
Britsch-Indië:	
Surplus van vroeger	50.000.000
Surplus nieuwe oogst.....	70.000.000
Argentinië:	
Schatting surplus Januari-oogst.....	180.000.000
Totaal surplus buiten Noord-Amerika	540.000.000
Algemeen totaal uitvoersurplus.....	770.000.000

Er is dus — aldus vervolgt Hoover — ruime mogelijkheid van voorziening in de bestaande behoefte, ook zonder dat de Vereenigde Staten hierbij noodig zijn, indien scheepsruimte beschikbaar ware voor het vervoer. Maar de wereldvloot is niet bij machte voldoende tonnage voor de grootere reizen af te staan, met het gevolg, dat de last voornamelijk valt op Noord-Amerika. De reis naar Australië en Indië vereischt driemaal zooveel tijd als de reis naar Noord-Amerika en dus driemaal zooveel scheepsruimte voor het vervoeren van dezelfde hoeveelheid. Bovendien is de vaart op Amerika het best beschermd.

Het probleem is dus eenvoudig een probleem van scheepsruimte. Was voldoende scheepsruimte aanwezig, dan zou er voor de bevolking van Amerika geen enkele reden bestaan om zich in zijn tarweverbruik te beperken of de productie te vergrooten. Maar, aan den anderen kant, wanneer wij ons zooveel in ons verbruik kunnen beperken en tegelijk de productie opvoeren, dat de Vereenigde Staten en Canada tezamen de geallieerden geheel vanuit dit werelddeel kunnen voeden en hen daarmede in staat kunnen stellen in hun levensbehoeften te voorzien zonder een schip verder de zee op te sturen dan naar de Atlantische havens van Noord-Amerika, dan kunnen wij het onderzeegevaar onbeperkt weerstaan.

Er is evenwel nog een andere kant aan deze ophooping van tarwe in de thans geïsoleerde markten. Wanneer de vrede komt, zal een groot aantal schepen, thans voor militaire transporten in gebruik, vrij worden gegeven met het natuurlijk gevolg, dat deze tarwe voor Europa beschikbaar komt en in concurrentie treedt met de Amerikaansche tarwe. Als uit de staatsjes blijkt, is deze hoeveelheid meer dan voldoende voor de meest noodzakelijke behoefte van de geallieerden en kan zij met de Russische tarwe voorzien in de behoeften van geheel Europa, Duitschland en Oostenrijk inclusief.

Om deze reden werd het noodzakelijk geacht, dat, wanneer wij tot den Amerikaanschen landbouwer het verzoek zouden richten zijn verbouw van tarwe sterk op te voeren, hij zekerheid zou hebben, dat hij dit niet zou doen ten koste van zich zelf, wanneer vrede tusschenbeide kwam. Het Congres gaf hierom garantie voor een prijs van \$ 2 per bushel op de „primary terminal markets” voor den oogst 1918. Deze garantie geldt niet voor den oogst 1917. De U. S. Food Administration heeft een stelsel in het leven geroepen, waarbij, zoolang de voedselregeling bestaan blijft, de boer een prijs maakt van \$ 2.20 voor zijn tarwe, oogst 1917, op de basis van de Chicago-termijnmarkt. Iederen boer in de Vereenigde Staten prent ik het echter in, dat krachtens de wet de Food Administration met den vrede ophoudt te bestaan. Als dus tusschen nu en de oogst 1918 vrede komt, dan zal er een tusschenperiode zijn, waarin geen garantie bestaat en waarin, tengevolge van de concurrentie van verder gelegen landen, de tarweprijs ver beneden dien van het oogenblik kan dalen.

De tarwe 1917, welke tot den volgenden oogst wordt bewaard, zal niet vallen onder de 1918-garantie. Het is dus voor den Amerikaanschen landbouwer van het grootste belang zijn 1917 tarwe zoo spoedig mogelijk op de markt te brengen. Ik constateer dit, niet omdat

ik een spoedigen vrede verwacht, maar om een waar-schuwing te geven, dat wanneer de landbouwer zijn tarwe niet op de markt brengt, hij feitelijk gaat dob-belen op den duur van den oorlog, zonder met terug-houden van zijn 1917-tarwe iets te kunnen winnen en met de kans alles te verliezen wanneer vrede komt."

De heer Hoover voegde er aan toe, dat wanneer de weersgesteldheid het volgend jaar gunstig is, hij voor 1918 in de Vereenigde Staten een tarweoogst verwacht van 1.000.000.000 bushels. Duurt de oorlog voort, dan zal deze tarwe volstrekt noodzakelijk zijn. Komt er echter een eind aan den oorlog, dan zal voor minstens 400.000.000 bushel geen vreemde markt te vinden zijn. De regeering moet deze tarwe dan over-nemen en zal hiervoor slechts met groot verlies een markt kunnen vinden. „Ik zou denken, — aldus tot slot — dat de Regeering tusschen \$ 300.000.000 en \$ 500.000.000 op haar tarwe-garantie verliezen zal, wanneer de vrede komt, voordat de oogst 1918 op de markt is."

Het betoog van den heer Hoover zooveel mogelijk woordelijk weergevend, willen wij niet nalaten er op te wijzen, dat de cijfers, waarop het betoog wordt geba-seerd, aanleiding geven tot het stellen van enkele vraagteekens. Zoo houdt bij de berekening van de West-Europeesche tarwebehoefte de heer Hoover met geenerlei besparing in het gebruik rekening en komt hij bij de taxatie van het uitvoersurplus 1917 der Ver-eenigde Staten zelfs met eigen vroegere uitlatingen in strijd. Vermoedelijk is dus, ook al houdt men rekening met de min gunstige berichten uit Argentinië, het eindresultaat voor de tarweverbruikende landen nog belangrijk gunstiger, zoodat gehoopt mag worden, dat er ook voor de kleine neutrale landen, die de heer Hoover — laten wij hopen onopzettelijk — bij zijn berekening veronachtzaamt, nog wat zal overblijven.

De nadruk, waarmede het netto-verlies, dat de Ver-eenigde Staten bij een spoedigen vrede zouden lijden, op den voorgrond wordt gesteld, geven overigens op de vredesgezindheid van den Amerikaanschen voedsel-regelaar een weinig blijmoedigen kijk.

TABAKSACCIJNS.

Men schrijft ons:

In de Memorie van Antwoord omtrent den tabaks-accijns leest men o.m.:

„Van de invoering der wet op zichzelf (de afschaf-fing der huisindustrie er buiten gelaten) is geen „werkloosheid te vreezen indien, zooals boven werd „betoogd, die invoering plaats heeft in den tijd van „dalende prijzen. Maar al ware dit anders, het gaat „niet aan van de voorgenomen heffing van 10 pCt. „aan accijns, gevolgen te vreezen als zich in Duitsch-„land deden gevoelen bij de invoering eener waarde-„belasting van 40 pCt."

Deze zinsnede, bedoeld als antwoord aan hen, die, blijkens het voorloopig verslag, groote werkloosheid als gevolg der nieuwe wet vreezen en daarop wezen, dat na de belastingverhooging van 1909 in Duitschland (waar de quaestie der huisindustrie uit den aard der zaak geheel buiten beschouwing bleef) 30 pCt. der arbeiders werkloos werden, hetgeen dit land in 1909/1910 vijf en een half millioen Mark aan extra ondersteuning kostte, vereischt m. i. eenige toelichting.

Ik stel op den voorgrond, dat ik mij hierbij ten opzichte van het wetsontwerp niet op het gebied van het pro of contra wil begeven; het komt mij echter voor, dat bij dergelijke ingrijpende maatregelen de toe-lichting niet nauwkeurig genoeg kan zijn en elke schijn van onduidelijkheid daar vermeden dient te worden.

In de eerste plaats dan betoogt de minister in deze memorie, dat bij het in werking treden der wet (waar-van hij het tijdstip schat op 1½ jaar na het kracht van wet verkrijgen van het ontwerp) de thans abnor-maal hooge tabaksprijzen vermoedelijk zooveel gedaald zullen zijn, dat de accijns geen prijsverhoogende wer-king zal uitoefenen, doch alleen de dan te verwachten prijsdaling van de fabrieken eenigszins zal beperken.

Nu zal ieder toegeven, dat de abnormale prijzen, welke thans voor het ruwe product op de vrije markt gelden, zich na den vrede op den duur wel niet zullen handhaven; men mag hier echter niet uit het oog ver-liezen, dat de Hollandsche sigarenindustrie op het oogeblik deze prijzen ook slechts bij uitzondering en dan voor een zeer klein deel van de door haar gebe-zigde grondstoffen aanlegt. Afgezien van de N.O.T.-tabak, waarvoor de prijzen zich steeds op een lager peil bewogen hebben, is men immers sinds 1916 onaf-gebroken doende geweest haar op kunstmatige wijze zooveel mogelijk van materiaal te voorzien op een basis ver onder de op de vrije markt geldende prijzen, eerst door de „distributie", thans door de bemoeiingen van het „tabaksyndicaat". Millioenen zijn daarvoor ge-offerd en men kan zonder overdrijving zeggen, dat de prijzen, waarvoor het syndicaat thans omblad en bin-nengoed ter beschikking stelt, ver beneden de helft der waarde van deze soorten op de vrije markt blijven.

Om tot een zuivere vergelijking te komen, moet men zich dus afvragen, of de tabaksmarkt binnen af-zienbaren tijd ook zoover beneden *deze* prijzen zal dalen, dat daardoor de prijsverhoogende werking van den accijns opgeheven wordt en op *deze* vraag zal me-nigeen wellicht niet zoo dadelijk een bevestigend ant-woord durven geven.

Ook de vergelijking met Duitschland is m. i. niet gelukkig gekozen, omdat hier vergeleken wordt de accijns van 10 pCt. van den *kleinhandelprijs* met een waardebelasting van 40 pCt. op het *ruwe product*.

Bij een kleinhandelprijs van f 40 à f 50 p. m. bij-voorbeeld, kan men veilig aannemen, dat voor winke-lierswinst, verpakking, arbeidsloon, fabriekskosten etc. benevens den accijns (welke volgens het ontwerp daarin begrepen moet zijn) minstens f 20 à f 25 gerekend moeten worden, zoodat voor deze soorten de accijns zich in een waardebelasting op het ruwe product van *minstens* 20 à 25 pCt. zou omzetten. Neemt men hier-bij in aanmerking de extra-onkosten, welke noodzake-lijkerwijze door de invoering der wet voor de betrok-kenen zullen ontstaan, dan blijkt het, dat het verschil met Duitschland bij lange na niet zoo groot is als het bij oppervlakkige beschouwing lijkt.

Voor goedkoopere sigaren (in het ontwerp wordt als minimumprijs zelfs f 20 p. m. genoemd) springt dit natuurlijk nog veel meer in het oog, doch ik meende mij tot de thans meest gangbare soorten te moeten bepalen.

EMISSIES IN 1917.

In dit nummer zijn de cijfers opgenomen van de emissies over December, waarmede de statistiek over het afgelopen jaar voltooid is.

Vergeleken met het voorgaande jaar daalde het totale werkelijk opgenomen bedrag van f 469.448.585 op f 465.673.043. Laat men evenwel de leeningen der Nederlandsche en Nederlandsch Indische regeering buiten rekening, dan blijkt een stijging te hebben plaats gevonden van f 264.848.585 op f 294.548.043. De verdeling over de groepen blijkt uit den staat op de volgende pagina. Belangrijke verschuivingen blij-ken zich te hebben voltrokken. Niet alleen de regeering, doch ook de provincies en gemeenten deden ditmaal een lager beroep op de geldmarkt. Voorts werd aan nieuw bankkapitaal bijna f 30 millioen minder opge-nomen, waren de openbare emissies der in het buiten-land werkende hypotheekbanken belangrijk lager (2 tegen 10 millioen) en verschenen ditmaal geen emissies van mijnbouw- en petroleummaatschappijen aan de markt. De overige posten zijn daarentegen zeer belang-rijk hooger. De aandelen in industrieele ondernemin-gen stegen van 35 op 59 millioen, waarnaast de obliga-ties van 21 op 12 millioen daalden. Een gelijksoortige verschuiving, gepaard aan verhooging, deed zich voor bij de cultuurmaatschappijen, handelsverenigingen etc., waarbij de obligaties ongeveer gelijk bleven, doch de aandelenemissies van 7 op 34 millioen stegen. Ook de scheepvaart steeg van 3 op niet minder dan 45 mil-lioen, vrijwel geheel in de laatste maanden van het

jaar aan de markt gebracht. De spoor- en tramweg-ondernemingen stegen door de 10-miljoen emissie der Staatsspoor, de post Diversen o.a. door de 10 miljoen cumulatief preferente winstdeelende commanditaire aandelen Wm. H. Müller & Co.

Wij willen bij dit alles niet nalaten er nogmaals op te wijzen, dat onze statistiek slechts geeft de openbare emissies en dus als beeld van het nieuw geplaatste kapitaal hier te lande uiteraard geheel onvolledig is. Voor staats- en gemeenteleeningen moge het cijfer in hoofdzaak juist zijn, ten opzichte der bank- en credietinstellingen en der verschillende rubrieken van lichamen van handel, nijverheid en cultuur wordt — het werd breedvoerig in het nummer van 24 Januari 1917, no. 56, uiteengezet — het beeld om verschillende redenen steeds vager. Voor deze-groepen is de waarde der statistiek ook in hoofdzaak een relatieve. En, gelijk in het nummer van 28 November door een inzonder in herinnering werd gebracht, ten opzichte van de hypotheekbanken, bij wie pandbriefuitgifte bij wege van openbare emissie uitzondering is, zelfs dat niet. Laat men de staatsleeningen buiten rekening, dan verdeelen de emissies zich als volgt over beide jaren:

	1916	1917
Januari	f 26.282.800,—	f 27.963.120,—
Februari	„ 18.978.475,—	„ 5.316.600,—
Maart	„ 7.756.462,50	„ 15.254.820,—
I. Kwartaal	„ 53.017.737,50	„ 48.534.540,—
April	„ 2.507.000,—	„ 27.292.750,—
Mei	„ 9.708.625,—	„ 24.560.515,—
Juni	„ 28.629.300,—	„ 18.286.875,—
II. Kwartaal	„ 40.844.925,—	„ 70.140.140,—
Juli	„ 20.344.900,—	„ 46.024.450,—
Augustus	„ 7.418.375,—	„ 1.570.900,—
September	„ 8.755.772,50	„ 7.978.500,—
III. Kwartaal	„ 36.519.047,50	„ 55.573.850,—
October	„ 30.185.250,—	„ 18.880.625,—
November	„ 49.588.000,—	„ 73.714.638,—
December	„ 54.693.625,—	„ 27.704.250,—
IV. Kwartaal	„ 134.466.875,—	„ 120.299.513,—

Regelmaat is hierin slechts te bespeuren in zoverre, dat Augustus en September telkens zeer lage cijfers hebben vertoond en dat het vierde kwartaal in beide jaren het hoogst was. Overigens waren het tweede kwartaal en de maanden Juli en November ditmaal belangrijk hooger, daarentegen o.a. October en December lager. November 1917 behaalde verre het hoogste cijfer van beide jaren.

Voor vergelijking met vroegere jaren moeten wij ons ook ditmaal met de nominale cijfers vergenoegen.

In Nederland werden aan binnenlandsche emissies, kort schatkistpapier buiten rekening gelaten, nominaal geplaatst:

	Totaal bedrag	Staatsleeningen	Rest
1913....	f 149.109.000	—	f 149.109.000
1914....	„ 134.617.000	—	„ 134.617.000
1915....	„ 531.233.000	f 337.500.000 ¹⁾	„ 194.733.000
1916....	„ 426.561.000	„ 205.000.000 ¹⁾	„ 221.561.000
1917....	„ 415.201.000	„ 200.000.000 ²⁾	„ 215.201.000

Ten slotte het beroep van de schatkist op de geldmarkt.

Genomen is het nominale bedrag der uitgegeven

	1916			1917		
	Aandelen	Obligatiën	Totaal	Aandelen	Obligatiën	Totaal
Nederl. en Ind. Staatsleeningen	—	f 204.600.000	f 204.600.000	—	f 171.125.000	f 171.125.000
Provinciën en gemeenten	—	„ 59.792.735	„ 59.792.735	—	„ 43.261.160	„ 43.261.160
Bank- en credietinstellingen....	f 78.959.605	„ 4.475.000	„ 83.434.625	f 49.650.800	„ 3.479.875	„ 53.130.675
Hypotheekbanken, binnenland ..	„ 295.450	„ 1.210.000	„ 1.505.450	„ 184.500	„ 1.184.000	„ 1.368.500
Hypotheekbanken, buitenland ..	„ 1.460.000	„ 9.155.050	„ 10.615.050	„ 221.000	„ 2.082.000	„ 2.303.000
Scheepsverbandbanken.....	—	„ 990.000	„ 990.000	„ 247.500	„ 995.000	„ 1.242.500
Industriële ondernemingen	„ 33.745.200	„ 21.423.625	„ 55.168.825	„ 59.318.100	„ 12.000.000	„ 71.318.000
Cultuurondern., handelsveren....	„ 7.543.250	„ 8.489.475	„ 16.032.725	„ 34.290.370	„ 7.200.000	„ 41.490.370
Mijnbouwondernemingen	—	„ 4.300.000	„ 4.300.000	—	—	—
Petroleumondernemingen	„ 18.881.800	—	„ 18.881.800	—	—	—
Scheepvaartondernemingen	„ 3.456.500	—	„ 3.456.500	„ 45.877.000	—	„ 45.877.000
Spoor- en tramwegondernemingen	„ 1.530.500	„ 1.132.000	„ 2.662.500	„ 3.000.000	„ 11.000.000	„ 14.000.000
Diversen	„ 4.871.875	„ 3.136.500	„ 8.008.375	„ 18.191.000	„ 18.191.000	„ 2.365.738
	f 150.744.200	f 418.704.385	f 469.448.585	f 210.980.270	f 254.692.773	f 465.673.043

leeningen, vermeerderd met het bedrag, dat aan vlot-tende schuld aan het eind van het jaar uitstond en verminderd met het bedrag van het begin van het jaar. Men vindt dan:

1914.....	f 148.063.000
1915.....	„ 349.959.000 ¹⁾
1916.....	„ 259.681.000 ¹⁾
1917.....	„ 450.630.000 ²⁾

¹⁾ Hieronder resp. f 62.500.000 en f 80.000.000 ten laste van Ned.-Indië en voor een deel aldaar uitgegeven.

²⁾ Hieronder f 50.000.000 ten laste van Ned.-Indië.

AANTEKENINGEN.

De resultaten van het Deutsche mijn-, ijzer- en staalbedrijf. — Nu na het verschijnen van de resultaten van Krupp de gegevens over het vorige jaar van alle groote bedrijven in de Deutsche „Schwerindustrie“ ter beschikking staan, heeft de Frkf. Ztg. een overzicht samengesteld, waaraan het volgende is ontleend. Wij zijn hierbij ietwat uitvoeriger, dan anders wellicht het geval zou zijn geweest, uit overweging, dat het bij de hangende plannen voor een eigen hoogoven- en walswerk van groot belang is om, voor zoover zulks mogelijk is, op de hoogte te zijn met de positie, waarin de voornaamste onzer buitenlandsche concurrentengroepen verkeerden.

De verschillende jaarverslagen getuigen er alle van, dat niettegenstaande de uitbreiding, die tal van bedrijven hebben ondergaan, de productie door de ontzaglijke eischen van leger en vloot tot de uiterste grens werd opgevoerd. Productiecijfers worden ook thans niet medegedeeld. „Doch kann mit Bestimmtheit angenommen werden, dass entsprechend den ausserordentlich erhöhten Gewinnziffern der einzelnen Gesellschaften auch die quantitative Förderung einen markanten Sprung nach oben getan haben wird. Das sowohl die insbesondere im letzten Winter und im Frühjahr eingetretenen Verkehrsschwierigkeiten in Verbindung mit dem mitunter sich geltend machenden Mangel an geschulten Arbeitern dabei hemmend auf den Gang der Werke gewirkt haben, und dass ohne diese Hindernisse ein noch gunstigeres Endergebnis erzielt worden wäre, steht ausser Frage. Die lukrativen Preise, die sich den gestiegenen Rohmaterialpreisen und erhöhten Unkosten mehr oder weniger anpassen konnten, trugen fast allen einschlägigen Werken, trotz der vorweg abgezweigten Riesensummen für Kriegsgewinnsteuer, durchweg Rekordgewinne ein.“

„Betrachtet man die unserer Zusammenstellung zu Grunde gelegten Gewinnergebnisse von 37 Gesellschaften, so kommt man unumwunden zu dem Schluss, dass nur wenige andere Industriezweige Deutschlands derart günstige Konjunkturverhältnisse aufzuweisen haben, und dass die Verdienste im letzten Jahr eine ausserordentliche Höhe erreicht haben, die selbst die Zahlen des schon überaus günstigen Vorjahres weit hinter sich lässt. Dabei bleibt dahingestellt, ob die ausgewiesenen Gewinnziffern ein wirklich genaues Bild von dem Verdienste der einzelnen Unternehmungen geben. Zum Teil wurden aus Rück-

sicht op die Kriegsverhältnissen die offenen Abschreibungen und Rückstellungen sehr sterk erhöht, andererseits dürften auch stillschweigend grozse innere Reserven geschaffen sein, die in de Bilanzen ziffermatig niet in Erscheinung treden."

Alleen Krupp vertoont een dividendverlaging, die echter allerminst noodzakelijk was. Het bruto-winstcijfer toch was hooger dan verleden jaar. Hoogere bijdragen voor „Wohlfahrtszwecke" zijn mede oorzaak der dividendverlaging.

De enkele mijnbedrijven vertoonen, als blijkt, bij lange na niet zoo sterke toenemingen in de winstcijfers als de gemengde werken en de afzonderlijke ijzer- en staalbedrijven der derde groep. Het arbeidersvraagstuk is vooral in het mijnbedrijf van beslissende betekenis. De Frkf. Ztg. eindigt haar overzicht met de volgende woorden: „Aus dem Eindruck, den die Zusammenstellung der Gewinnergebnisse als Ganzes macht, kann man sich der Erkenntnis nicht verschlieszen, dasz in Anbetracht der ständigen Steigerung der Gewinne das Reich und die Staatsregierung endlich solchen Riesenverdiensten durch stärkere Heranziehung zur Bewältigung der staatlichen Lasten entgegenwirken müssten. Vor allem aber nötigen diese Ziffern, erneut und mit allem Ernste zu fragen, warum die Militärverwaltung auch jetzt noch Preise zahlt, die den groszen Werken derartige gewaltige Gewinne ermöglichen. Die Riesenverdienste und die aus ihr sich ergebende Politik der ständig steigenden Dividenden verhöhnen die Aktionäre zum Teil nachgerade derart, dasz diese einen etwaigen Rückschlag vom

Kriegs- zum Friedensgewinn normaler Zeiten doppelt hart empfinden müssen."

Waterkracht als energiebron. — Door verschillende oorzaken heeft de oorlog den blik van velen opnieuw en in toenemende mate gevestigd op de betekenis van stroomend water als bron voor elektrische energie. Vooral in de landen, die, arm aan eigen steenkool, in deze tijden van vervoermoeilikheden hun afhankelijkheid van het steenkoolproduceerend buitenland in zeer sterke mate hebben gevoeld. Ook echter in de steenkoolproduceerende landen gaan stemmen op in gelijke richting. Te verwonderen is dit niet. De steenkoolwinning is een tak van bedrijf, die in hooge mate van de aanwezigheid van voldoende menselijke arbeidskracht afhankelijk is, zoodat het steeds waarschijnlijker wordt, dat, wil het bedrijf ook na den oorlog loonend blijven, het prijsniveau zich blijvend boven het vorig vreedestijdperk zal verheffen. De mogelijkheid van het gebruiken van andere energiebronnen, die minder van menselijke arbeidskracht afhankelijk zijn — wat behalve voor water en wind ook tot zekere hoogte voor petroleum geldt — komt hierdoor economisch in een nieuw daglicht. Systematisch werd het vraagstuk reeds in 1909 in Noorwegen aangevat door oprichting van de Norsk Kruptaktieselskab met een kapitaal van 16 miljoen kronen, met het doel de talrijke Noorsche watervallen te exploiteeren en aan takken van industrie het daartoe benodigde kapitaal te verschaffen. De oprichting had plaats na de gelukkige proefnemingen van Birke-

Maatschappij Alles in 1000 Mk.	Afschrijving en reserveering uit bruto winst.				Netto winst (zonder saldo vorige jaar.)				Dividend in pCt.				Reserveering uit netto winst en verhooging saldo.				
	1913 & 13/14	1914 & 14/15	1915 & 15/16	1916 & 16/17	1913 & 13/14	1914 & 14/15	1915 & 15/16	1916 & 16/17	1913 & 13/14	1914 & 14/15	1915 & 15/16	1916 & 16/17	1913 & 13/14	1914 & 14/15	1915 & 15/16	1916 & 16/17	
I. GEMENGDE BEDRIJVEN:																	
a) Rijnsch-Westphaalsche																	
Krupp	250*	21.109	37.980	85.143	83.476	63.904	86.466	49.657	40.976	12	12	12	10	12.154	62.638	29.507	15.976
Gelsenk. Bergw.	188*	24.809	16.651	22.728	22.024	24.141	12.435	16.905	27.979	11	6	8	10	2.628	945	2.126	4.628
Phönix	106	12.353	12.507	12.756	12.442	23.229	15.470	32.848	43.291	10	12	20	20	11.595	1.538	8.604	19.376
Rhein. Stahlw.	60*	5.121	4.023	7.211	9.000	4.894	2.805	5.086	7.089	10	6	10	12½	63	-18	291	278
Bochum. Ver.	36	2.944	4.436	7.289	7.329	4.360	7.418	15.335	15.558	10	14	25	25	—	1.500	4.000	4.300
Gutehoffnung.	40*	7.522	7.077	10.214	9.530	6.992	2.395	23.408	18.478	10	15	20	20	3.992	3.405	17.407	10.477
Buderus	22	2.223	2.139	2.376	2.635	1.978	—	1.917	3.019	7	0	5	7½	123	—	596	1.036
Hoesch	28*	4.252	4.374	4.760	10.243	604	1.086	8.841	17.344	15	12	20	24	1.512	-2.034	2.837	7.540
Georg Marien	18.5	2.481	2.442	4.549	10.285	1.559	1.553	2.282	2.906	6	6	6	10	10	—	397	998
Totaal	748.5	82.814	91.629	157.026	166.919	101.661	129.628	156.279	176.640	10.7	9.6	12.9	13.7	32.077	67.410	53.665	64.609
b) Zuidwest-duitsche																	
Dtsch-Luxemb.	130	16.000	16.500	22.900	25.000	8.388	-4.870	9.739	14.929	0	0	7	10	7.063	120	178	1.217
Aumetz	58	5.017	5.023	6.580	12.436	6.798	999	7.516	7.986	6	0	10	10	2.498	850	740	1.487
Rombach	50	3.969	4.408	4.475	6.711	7.157	2.652	4.775	8.352	5	5	8	12½	3.494	424	627	2.782
Röching	20	3.080	2.390	4.920	7.890	?	?	?	?	5	5	5	7½	?	?	?	313
Totaal	258	28.066	28.321	38.875	52.037	22.343	-1.219	22.030	31.267	2.7	1.4	7.7	10.3	13.055	1.394	1.545	5.799
c) Obersilezische																	
Oberbedarf	48	3.608	3.604	6.009	9.429	2.410	1.500	6.135	9.995	4	2	10	15	436	540	1.090	2.333
Laura	36	6.520	6.262	6.075	7.143	3.392	2.442	5.297	9.876	4	4	10	12	1.178	371	1.400	5.169
Kattowitz	39	2.000	2.500	2.500	2.500	5.264	3.708	6.868	6.499	13	8	12	12	629	418	2.068	1.700
Oberschl. Eisen ..	28	2.000	2.000	3.000	4.000	571	239	1.993	3.312	0	3	6	10	609	-668	224	399
Donnersmarck	15.14*	3.200	2.470	3.099	2.700	3.347	1.981	3.707	3.603	24	12	18	18	139	70	805	689
Totaal	166.14	17.328	16.836	20.683	25.772	14.984	9.870	24.000	33.285	6.7	5.0	10.5	13.1	2.891	731	5.587	10.290
II. MIJNBEDRIJVEN.																	
Harpn	85	9.998	9.103	10.681	10.661	9.239	5.607	11.187	11.187	8	6	12	12	1.854	398	553	553
Hibernia	70	5.011	4.102	4.287	5.039	10.624	5.316	7.421	10.021	15	8	11	15	601	-143	5	2
Eschweiler	38	3.500	2.578	3.500	4.000	4.334	4.230	4.221	5.066	10	10	10	12	60	60	60	60
Ess. Steinkohl.	25	2.117	2.000	2.729	2.483	2.650	2.109	2.809	4.027	10	10	10	10	236	108	1.188	1.374
Consolidation	20	1.887	1.486	1.333	3.425	4.841	3.301	3.931	4.648	23	15	18	22	4	26	-10	22
Mülh. Bergw.	14	814	795	802	968	1.701	1.063	1.560	1.635	11	7½	10	11	33	-58	45	55
Königsborn	11	1.750	1.000	1.000	1.500	3.002	1.346	1.667	2.313	18	10	10	15	760	148	463	529
Köln Neussen	10.50	2.805	2.205	3.447	3.006	4.829	3.567	3.458	6.879	40	25	35	40	300	750	-500	235
Totaal	273.50	27.921	23.269	27.779	31.082	41.220	26.539	36.245	45.776	12.8	8.9	12.2	14.4	3.848	1.289	1.804	2.839
III. IJZER- EN STAALWERKEN.																	
Mannesmann	72	6.682	2.939	7.358	18.625	5.641	8.120	16.987	24.749	7½	10	15	18	581	754	4.771	10.113
Bismarckhütte	16	2.280	4.497	4.870	11.583	1.633	3.580	5.354	5.412	9	15	25	30	-4	816	2.542	131
v. d. Zypen	17	1.444	1.707	10.364	10.433	2.150	3.413	6.959	6.961	8	12	25	25	546	900	1.525	1.600
West. Stahlw.	12.50	1.188	1.910	3.287	3.546	-37	121	1.611	1.471	0	0	20½	8	—	121	1.051	321
Hasper Eisen	13	1.365	1.202	2.944	4.502	1.331	236	3.604	5.616	5	4	16	16	440	431	990	2.902
Façon Mannst.	16	1.099	1.288	3.050	4.950	647	109	1.125	1.253	5½	6	0	6½	8	—	190	307
Friedrichshütte ..	4	420	372	1.582	3.800	400	352	2.684	1.225	5	8	20	25	172	24	1.748	148
Eisenw. Kraft	22.50	2.600	1.697	1.965	2.569	2.666	2.372	2.990	3.519	12	6	10	12	220	39	374	692
Ilseder Hütte	15	2.290	1.930	2.280	1.900	4.320	3.865	5.366	5.970	25	24	33½	36	49	18	736	213
Maximiliansh.	23.44	4.297	3.184	4.340	7.527	3.407	2.740	3.723	4.143	10½	12	12	12	1.894	-483	494	1.058
Lauchhammer	10	1.585	1.893	2.385	3.845	1.220	1.863	4.015	6.187	6	10	15	20	346	808	2.346	840
Totaal	215.44	252.50	22.619	44.425	73.280	23.378	26.771	54.328	66.506	7.7	9.5	16.2	18.6	4.244	3.428	16.767	18.328
Totaal generaal ..	1661.58	181.370	182.674	288.788	349.090	203.586	191.589	292.582	353.474	8.2	7.3	11.9	13.9	56.111	74.252	79.368	101.859

*) Kapitaal in de vierjaarlijksche periode verhoogd. †) Achterstallig dividend op de preferente aandelen; gewone aandelen 0 pCt. §) Nabetaald uit de winst 1915-16.

land en Eyde om uit lucht salpeterverbindingen te maken, een proces, dat, als bekend, vooral daar technisch rendeerend is, waar elektrische energie in groote hoeveelheid goedkoop ter beschikking staat.

Ook in Italië worden thans plannen geopperd op groote schaal door waterkracht opgewekte elektrische energie voor industriële en landbouwdoeleinden te bezigen. Voorgesteld wordt de oprichting van een speciale bankinstelling met staatssteun, ten einde het exploiteeren van watervallen, rivieren etc. als energiebron te financieren en de industrie, die hiervan gebruik wil maken, te steunen. Aan de instelling zou een technisch bureau worden verbonden, ten einde de levensvatbaarheid van de ingediende projecten te beoordeelen.

Japan en de Vereenigde Staten in den Britsch-Indischen import.

De thans in Engeland ontvangen officieele statistieken van den invoer in Britsch-Indië over het jaar, hetwelk 31 Maart 1917 eindigde, wijzen op een reeks belangrijke verschuivingen. Enkele cijfers mogen hier een plaats vinden.

Vergeleken met het vorige dienstjaar steeg de import van ruim £ 92 miljoen op £ 107 miljoen, een toeneming, welke intusschen uitsluitend op rekening komt van de gestegen prijzen. Zelfs zou, omgerekend naar de prijzen van het vorige jaar, de invoer toch in plaats van een stijging met 15 miljoen, zelfs een daling van bijna £ 10 miljoen hebben aangewezen.

Nog altijd komt de meerderheid der ingevoerde goederen uit het Vereenigd Koninkrijk, £ 58,5 miljoen tegen £ 52 miljoen in het vorige jaar en £ 62 miljoen in 1914-'15. De voornaamste goederen, waaruit de import uit Engeland bestaat, zijn naar rangorde van belangrijkheid: katoenen goederen, metalen, machines, en spoorwegmateriaal. Te samen beliepen deze in het laatste jaar bijna £ 40 miljoen.

De voornaamste verschuivingen hebben zich dan ook voltrokken in de landen van herkomst van den verderen import. Vooral Japan en de Vereenigde Staten hebben hierbij hun aandeel zien stijgen, gelijk uit volgende overzichten blijkt.

In de eerste plaats Japan:

Invoeren uit Japan:

	1914/1915	1915/1916	1916/1917
	£	£	£
Kamfer	109.000	139.000	163.000
Katoenen garens en goederen	736.000	958.000	3.042.000
Glas en glaswerk	131.000	400.000	599.000
Aardewerk	33.000	114.000	333.000
Lucifers	461.000	705.000	684.000
Zijde, draad en goederen ..	626.000	991.000	957.000
Suiker	14.000	248.000	274.000

Totaal van alle artikelen

te zamen 2.966.000 4.998.000 8.889.000

De grootste stijging, wat het bedrag betreft, is gelegen bij de katoenen garens en goederen. Wat de garens betreft, zag Japan in het laatste jaar zijn aandeel van 1,7 op 13 pCt. stijgen, ten koste hoofdzakelijk van Engeland, dat van 91 op 83 pCt. achteruitging en verder o.a. van Nederland, dat van 2,2 daalde tot minder dan 1 pCt. Wat doek betreft, het leeuwendeel van den katoenimport, wist Engeland zijn overheerschende positie vrijwel te handhaven. De invoer van gemaakte kleedingstukken, die in beteekenis toeneemt, is daarentegen thans vrijwel geheel, 90 pCt., in Japansche handen. Deze cijfers vormen wel een sprekend argument voor het beweren — zie E. S. B. 1917, pag. 267 — dat de in den aanvang van dit jaar verhoogde invoerrechten op katoenen goederen in Britsch-Indië niet in de laatste plaats tegen de stijgende concurrentie van den Japanschen bondgenoot waren gericht.

Ten opzichte van de overige posten wordt nog vermeld, dat speciaal voor glas en glaswerk en sommige soorten van aardewerk Japan thans praktisch vrijwel een monopolie heeft. Tegenover de stijging van den lucifersimport, 53 op 63 pCt., staat een verlaging van het aandeel van Zweden van 26 op 13 pCt. Niettemin schijnen

de Japansche lucifers, vooral thans, van inferieure kwaliteit te zijn.

Papier is hierboven niet afzonderlijk genoemd. Niettemin is ook hier Japan's aandeel zeer gestegen, gelijk, wat wel merkwaardig is, dat van Noorwegen en Zweden. Ook de Vereenigde Staten boeken hier een belangrijke toeneming.

De cijfers voor de Vereenigde Staten zijn:

Invoeren uit de Vereenigde Staten:

	1914/1915	1915/1916	1916/1917
	£	£	£
Katoenen stukgoederen ..	173.000	257.000	204.000
Verfstoffen	—	3.000	281.000
Aardewerk	155.000	292.000	392.000
Instrumenten	48.000	79.000	135.000
IJzer en staal	368.000	1.600.000	1.628.000
Machinerieën	173.000	191.000	279.000
Automobielen, rijwielen ..	91.000	391.000	978.000
Petroleum	1.647.000	1.670.000	2.074.000
Papier en carton	17.000	22.000	143.000
Scheepsuitrusting	41.000	50.000	131.000
Hout	15.000	56.000	137.000
Totaal van alle goederen			
te zamen	3.120.000	5.247.000	7.304.000

In ijzer en staal en daaruit vervaardigde producten hebben de Vereenigde Staten geheel de plaats van België en Duitschland ingenomen. Belangrijk is ook reeds de invoer van verfstoffen, tot dusver, als bekend, Duitschland's monopolie. Ook voor automobielen en rijwielen staan de Vereenigde Staten thans verre bovenaan.

Onder de overzichten in dit nummer treft men het algemeene gedeelte aan van het jaarbericht over den tabakshandel in 1917 der makelaars P. Meerkamp van Embden & Zoonen.

BOEKAANKONDIGING.

Het Prijsrecht tegenover Neutralen in den Wereldoorlog van 1914 en volgende jaren, door Mr. Dr. J. H. W. Verzijl. 's-Gravenhage. Martinus Nijhoff. 1917.

Het hierboven genoemde lijvige boek, 327 bladzijden groot en door den schrijver meer modest dan juist, ergens in den tekst als „dit werkje” aangeduid, is een wélverzorgd, in klaren stijl gehouden en steeds belangwekkend en onderhoudend geschrift. Het is de vrucht van ernstig wetenschappelijk onderzoek, steeds gedocumenteerd door vermelding der bronnen van wat wordt medegedeeld of betoogd, en het heeft daarenvens de verdienste toegankelijk te zijn, niet alleen voor den beoefenaar van het Volkenrecht, maar ook voor iederen beschaafden lezer, die zich met die rechtstof niet regelmatig pleegt bezig te houden, doch wél belang stelt in de natuur van het wereldgebeuren van dezen tijd.

De „Inleiding” wil den titel rechtvaardigen. Doch zij doet meer. Zij opent de deur van des schrijvers werkplaats en laat ons zien, dat ofschoon een beknopter arbeid aanvankelijk was bedoeld, de stof zelve hem medesleepte en hem telkens de eerst gestelde grenzen overschrijden deed, terwijl hij tevens vaak moest laten liggen, wat toch tot zijn onderwerp behoorde. Zoo viel het geheele formeele, procesrechtelijke deel van het prijsrecht en de daaromtrent bestaande en nieuw gevormde rechtspraak weg, voor zoover daarheen niet verwezen werd en worden moest in de verschillende onderwerpen, bij de behandeling van het materiele prijsrecht.

Had de schrijver het niet zelf gezegd, dat het zoo was gegaan, wij zouden het toch wel hebben vermoed.

Eerst was beschrijving bedoeld van de houding der oorlogvoerenden tegenover de Londensche Zeerecht-declaratie. Maar „tengevolge van de ontwikkeling der gebeurtenissen” in dezen oorlog, waarin immers die oorlogvoerenden niet die Declaratie alleen, maar zoo goed als alles, wat tot dusverre als geldend volken-

recht werd beschouwd, in verbijsterende verwildering overboord wierpen, — moest over meer worden gesproken dan wat het beperkte onderwerp omvatte. Zóó kwamen de Declaratie van Parijs en de Vredesconferentiën op het tapijt. En tal van onderwerpen daarnevens, waartoe die ontwikkeling der gebeurtenissen aanleiding gaf en die met het prijsrecht zelf eigenlijk maar nauwelijks in verband staan. Hoe zou men bij de ontstane rechtsverwarringen het prijsrecht tegenover neutralen kunnen behandelen, zonder het buitrecht tegenover vijanden te bespreken? En zoude dat prijsrecht met de verwording van blokkade-recht of contrabanderecht of voortgezette reis kunnen worden besproken, zonder die onderwerpen zelve aan een historisch onderzoek te onderwerpen? Aldus voerde de stof den schrijver mede en duidt de titel van „Prijsrecht” den inhoud van het werk niet met zooveel juistheid aan, als de inhoudsopgaaf zou doen denken. Te minder, omdat, als gezegd, het prijsprocesrecht buiten behandeling bleef, een overzichtelijk beeld van de rechtspraak dezer jaren in haar geheel niet aangetroffen wordt, en de korte bespreking van het groot aantal vermelde gevallen een zuiver accideenteel karakter kreeg, ter toelichting en illustratie van de behandelde onderwerpen.

Met deze opmerking is niet eenige verkleining, niet eenig gemis van waardeering van des schrijvers arbeid bedoeld. Geenszins. Zijn boek is, aan de hand en naar aanleiding van prijsrecht, geworden een algemeene behandeling van zeeoorlogsrecht, en geeft van dat geheel een uitnemend beeld. De schrijver is er zich volkomen van bewust, dat ieder van zijn onderwerpen breder en dieper behandeling zou vereischen, indien absolute volledigheid ware beoogd. Hij zegt dan ook zelf, dat het bestek van zijn arbeid hem tot groote beperking heeft genoopt. Maar hetgeen hij gaf is dan toch gekenmerkt door zooveel klaarheid en is zoodanig gedocumenteerd, dat het voor ieder, die nog dieper mocht willen gaan, den weg volkomen wijst.

Daar komt bij — en wien zou het bevreemden — dat het boek bijkans op elke bladzijde den stempel draagt van te zijn geschreven gedurende den verschrikkelijksten zeeoorlog, die de wereld ooit geteisterd heeft. Geschreven te zijn door een man die, als neutraal zelf buiten den oorlog staande, met ontzetting aanschouwt de welbewuste, totale vernietiging van het recht, door machten, voor wie ethische beginselen niet meer bestaan. En al begeeft de waardigheid en zelfbeheersching den schrijver nooit, er komt menige bladzijde in voor, die toont hoe de pen, die ze schreef, van verontwaardiging heeft getrild.

Het wetenschappelijk boek is ook in dezen zin een boek des tijds. Dat bewijst ook reeds de aanhef er van, welks eerste zin over „dezen oorlog” spreekt.

Gevolg van des schrijvers arbeidsmethode en verdeling der stof is, dat sommige onderwerpen, in stede van als geheel behandeld te zijn, telkens in vaak eenigszins van elkaar verwijderde plaatsen moesten voorkomen en besproken worden, maar daardoor voor den lezer eenigermate uiteenvallen, ook al past wat er wordt gezegd ter plaatse waar het gebeurt. De schrijver zelf, aan wien dat natuurlijk niet is ontgaan, werd er door genoopt, bij herhaling in noten naar latere of vroegere plaatsen te verwijzen. — Daarover valt niet te twisten. Elke methode van behandeling heeft hare voor- en nadeelen. En voor hem, die in samenhang en overzichtelijk schetsen wil, hoe het geheel historisch geworden is, zal het aangewezen bezwaar wel kwalijk te vermijden zijn. Maar dit gegeven aanvaardende, kan ik toch de opmerking niet weerhouden, dat nu iets wezenlijks ontbreekt, niet aan het boek zelf, maar aan hetgeen er aan toegevoegd moest zijn. Het heeft als Bijlage I een lijst van afkortingen waarmede de bronnen zijn aangeduid, als Bijlage II een lijst van „in het prijsrecht bekende schepen en prijsvonnissen, in dit geschrift behandeld”, ruim 140 in getal. „Behandeld” is echter daarvoor maar al te vaak een euphemisme. En het boek wordt vóórafgegaan door een „Inhoud”, die alleen de titels der hoofd-

stukken en de verdeling daarvan aangeeft. Voor hem echter, die na de lectuur op eenig speciaal-punt het boek wil raadplegen, — hetgeen het volkomen waard is — is dit onvoldoende, op grond van hetgeen hierboven is gezegd. Wie, om een voorbeeld te noemen, weten wil, wat er over de voortgezette reis in te vinden is, zou een moeizame ontdekkingsreis moeten ondernemen, vóór- en achteruit naar de verwijzingen zoeken, om ten slotte geen zekerheid te hebben volkomen te zijn geslaagd. De schepenlijst geeft ook geen aanwijzing. Vaak vindt men bij het opslaan van eenig daarachter geplaatst cijfer, nauwelijks meer dan den naam met een verwijzing naar een bron. Dat zou niet schaden, wanneer een *onderwerpen*-register werd aangetroffen met volledige verwijzingen. Zóó als het er thans ligt, is nadere raadpleging van het werk op bepaalde onderwerpen uitermate moeilijk.

Indiën de schrijver de juistheid dezer opmerking mocht toegeven, zou hij bij een volgende uitgaaf zijn lezers ter hulp kunnen komen.

Dat hij die lezers vinden zal en reeds gevonden heeft, acht ik niet twijfelachtig, want het boek schijnt mij een verrijking toe van onze in die stof niet al te omvangrijke rechtsliteratuur.

Mr. B. C. J. LODER.

December 1917.

Ter gelegenheid van haar 100-jarig bestaan, op 17 December j.l., heeft de Nutsspaarbank te Haarlem een gedenkschrift het licht doen zien, waarin door den directeur uitvoerig de geschiedenis der instelling in het afgelopen honderdjarig tijdvak wordt verhaald. Tijdperken van snellen groei en stationair zijn hebben elkander afgewisseld in het leven der instelling, die thans na een reorganisatie in het eerste decennium dezer eeuw tot nieuwe ontwikkeling is gekomen. Naast een lijst van bestuurders, zijn verschillende belangrijke documenten uit de geschiedenis der instelling in het gedenkboek afgedrukt, gevolgd door een aantal overzichtelijke diagrammen.

INGEZONDEN STUKKEN.

DE WINST VAN HET LEVENSVZERZEKERING-BEDRIJF.

In E. S. B. no. 104 (van 26 December) komt een belangwekkende beschouwing voor van den heer J. J. M. H. Nijst omtrent de winstbronnen van een levensverzekeringmaatschappij. Hierin is, naast zeer vele en zeer juiste opmerkingen, veel te lezen waarmede een practisch levensverzekeraar nu niet onmiddellijk zijn instemming zal betuigen. Reeds de splitsing van Prof. De Jongh van het bedrijf der levensverzekering in de drie elementen: administratiekosten, risicokansen en beheer der premiereserve, lijkt mij, hoewel het voor beschouwingen als van Prof. De Jongh omtrent de winstgevendheid van het bedrijf goede diensten bewees, minder gelukkig, bijvoorbeeld omdat hiermee samengaat, dat men de uitkeeringen alléén ten laste van de netto-premiën denkt. Echter is dit een zuiver verzekerings-technische kwestie, waarop ik hier niet nader in wil gaan.

Er wordt evenwel door deze splitsing een zéér principiele fout in de hand gewerkt, die de heer Nijst maakt. De heer Nijst vindt, bijvoorbeeld in het jaarverslag van de Nationale over 1916, de volgende cijfers:

Verwachte uitkeeringen	f 900.504,02
Gedane	„ 516.060,62
Verschil	f 384.443,40

en noemt dit verschil *winst*. Dit is nu ten eenenmale onjuist. Tegenover „verwachte uitkeeringen” staat „verwachte vervallen premie-reserve”, die de Nederlandsche instellingen nimmer publiceren. De bekende cijfers „verwachte uitkeeringen” hebben geen andere pretentie dan contróle op de gebruikte sterftetafels, en hebben geenszins het doel hieruit financieele conclusies te doen trekken.

Wil men de winst op de ondersterfte berekenen, dan make men een zogenaamde risico-balans, in den geest als het Aufsichtsamt in Berlijn van de onder haar toezicht staande instellingen eischt. Bij onze Nederlandsche instellingen is dit echter geen gewoonte; in hoeverre publicatie hiervan al of niet gewenscht is, wil ik hier in het midden laten. Mijn hoofddoel thans was slechts het wijzen op de genoemde vergissing.

Daar in het algemeen de Nederlandsche jaarverslagen geen gegevens bevatten om de risico-winst naar behooren te becijferen, is, m. i. zeer terecht, door Prof. De Jongh een andere en meer betrouwbare weg ingeslagen om de winst van het levensverzekeringbedrijf te benaderen.

Rotterdam, 2—1—1918.

Dr. A. O. HOLWERDA.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Vet. Binnenkort zullen van regeeringswege de niet voor menscheijk gebruik geschikt zijnde voorraden oliën en vetten worden opgenomen. Getracht zal worden deze voor de consumptie geschikt te maken, teneinde in een dreigend tekort aan vet te voorzien.

Pootaardappelen. Met ingang van 1 dezer worden de maximumprijzen van pootaardappelen verhoogd met f 2.50 per 100 K.G. Deze verhooging is bedoeld als een vergoeding voor het bewaren gedurende den winter.

Aanvulling witbrood. Door den Minister is bepaald, dat door de gemeentebesturen op aanvraag van een gezinshoofd voor elk tot zijn gezin behoorend kind beneden één jaar voor elke periode een aanvullingswitbroodkaart kan worden verstrekt, ontiaan van 400 gram aan bons. Op alle bons van die aanvullingskaart kan regeeringsbloem in plaats van brood worden verstrekt, naar verhouding van 125 gram bloem tegen 200 gram brood.

Overtreding distributieregeling voor brood, enz. Den gemeentebesturen is door den Minister verzocht in die gevallen, waarin een bakker wegens overtreding van de distributie-regeling voor uitsluiting wordt voorgedragen, te adviseeren inzake vaststelling van het bedrag in geld, tegen betaling waarvan de uitsluiting door den betrokken bakker kan worden voorkomen.

Ongeschild eikenhout. Ingetrokken is de ministerieele beschikking van 26 November j.l., betreffende het verbod van aflevering en vervoer van ongeschild eikenhout. (Zie ons overzicht in No. 100.) De beschikking van denzelfden datum betreffende het vervoer van hout in het algemeen blijft van kracht.

Caseïne. Bepaald is, dat exporteurs van caseïne voor elk K.G. van dit artikel, waarvoor vergunning tot uitvoer wordt verleend, een bedrag hebben af te dragen aan de Ned. Uitvoer Mij.

Melk. In een bericht over de melkkrantsoeneering wijst het B.M.V. er op, dat, mede in verband met het gebrek aan veevoeder, de melkproductie over het geheel lager is dan in normale tijden. Uit de onmiddellijke omgeving der groote steden wordt dan ook minder aangevoerd dan gewoonlijk, terwijl verdere afneming der melkproductie in de eerstvolgende maanden te verwachten is. Aanvoer van melk van elders levert thans bijzondere bezwaren op door de verkeersmoeilijkheden in het algemeen, maar bovendien door gebrek aan voldoende materiaal voor vernieuwing en aanvulling van de hoeveelheid blikken bussen, die voor een uitgebreid melktransport noodig zijn.

Kaas. Eene nieuwe regeling is getroffen voor de distributie van kaas, volgens welke door bemiddeling van de Kaasvereeniging de bestellingen kunnen loopen over de gewone grossiers; de gemeentebesturen kunnen ook rechtstreeks bestellen. Nieuwe maximumprijzen zijn vastgesteld voor groot-, tusschen- en kleinhandel en maximuminkooprijzen voor de gemeenten ingevolge art. 3 der Distributiewet 1916, alsmede voor kaas van den verplichten voorraad 1917 (belegen kaas).

Suiker. De maximumkleinhandelprijs voor suiker, bereid onder rabbinaal toezicht, is bepaald op f 0,32½ per ½ K.G.; voor den tusschenhandel is de prijs vastgesteld op f 59 per 100 K.G.

Vervoer van drukletters, enz. Verboden is de verkoop, de aflevering en het vervoer uit eenig deel eener gemeente naar alle overige deelen des Rijks, hetzij in of buiten die gemeente gelegen, van drukletters, letterwit en lettermateriaal (zoowel oud als nieuw). Het verbod geldt niet voor materiaal, bestemd voor lettergieterijen en drukkerijen in Nederland.

Vetdistributie. In verband met de distributieregeling voor vet is door den Minister van Landbouw, enz. ingesteld een Commissie van Advies, welke toegevoegd zal zijn aan het Vet-Distributiebureau.

Pachtprijzen voor gras- en hooilanden. Maatregelen zijn in voorbereiding om de opdrijving der pachtprijzen van gras- en hooilanden, alsook der prijzen van het hooi tegen te gaan. Bij deze maatregelen, welker aard binnen enkele weken zal worden bekend gemaakt, zal geen rekening worden gehouden met hooge pachtprijzen, die intusschen mochten worden besteed.

Glycerine. Verboden is de verkoop en de aflevering van ruwe glycerine, glycerinewater en zeepziedersonderloog, met uitzondering van rechtstreekschen verkoop en aflevering aan Nederlandsche glycerine-raffinaderijen.

Mangelwortel- en voederbietenzaad. Voor de vrees, ontstaan door de hooge prijzen, voor het artikel geldende, dat er niet voldoende mangelwortel- en voederbietenzaad zou zijn, bestaat bij zuinig gebruik geen aanleiding.

Vervoer tijdens stremming van de vaart door vorst. Indien de binnenscheepvaart door de vorst onmogelijk wordt gemaakt, zullen de beperkende maatregelen voor het goederenvervoer per spoor in werking treden. Dan zullen alleen voor vervoer worden aangenomen levensmiddelen voor mensch en dier (in uitgebreiden zin op te vatten), steenkolen, cokes, briketten, turf, bruinkolen, zeep en verpakkingsmiddelen daarvoor, alsmede bestelgoederen, mits niet zwaarder dan 50 K.G. per collo.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN DECEMBER 1917.

Provinc. en Gemeentelijke leeningen f	1.397.500,—
zijnde:	
Provinc. Noord-Brabant f	1.000.000,—
4½ % obl. à 99¼ %.	
Gemeente Nijmegen f	400.000,—
4½ % obl. à 100 %.	
Bank- en Credietinstellingen.....	6.143.750,—
zijnde:	
N.V. De Twentsche Bank f	4.150.000,—
aand. à 132½ %.	
Merwedebank f	100.000,—
aand. à 105 %.	
N.V. Handels- en Landbouwbank f	500.000,—
aand. à 108 %.	
Hypotheekbanken (werkzaam in Nederland)	67.500,—
zijnde:	
Overijselsche Hypotheekb. f	300.000,—
aand. (met 10 % storting) à 120 %.	
Veendammer Hypotheekbank f	150.000,—
aand. (met 10 % storting) à 210 %.	
Hypotheekbanken (Scheepsverband Maatschappijen)	557.500,—
zijnde:	
Hollandsche Scheepsverband Maatschappij f	500.000,—
aand. (met 10 % storting) à 125 %.	
Maatschappij voor Scheepskrediet f	500.000,—
5 % pandbr. à 99 %.	
Transporteeren.. f	8.166.250,—

Transport.. f	8.166.250,—
Industriële Ondernemingen	4.192.500,—
zijnde:	
Asselberg's IJzerindustrie en Handel-Mij. f 500.000,— 5 % obl. a 99 %.	
Lettergieterij „Amsterdam” v/h. N. Tetterode f 500.000,— aand. a 153 %.	
Tabaksindustrie v/h. Gebr. Philips f 600.000,— 6 % cum. pref. winstd. aand. a 100 %.	
Ned. Sigarenfabrieken v/h. Ypes & Posthumus f 500.000,— 6 % cum. pref. aand. a 100 %.	
Fabriek en Magazijnen van Artikelen voor Verlichting en Verwarming J. J. Verburg & Zonen f 400.000,— 6 % 1e Hyp. obl. a 100 %.	
Industriële Maatschappij „Hera” f 250.000,— aand. a 100 %.	
Zuid-Hollandsche Bierbrouwerij f 500.000,— 5 % Hyp. obl. a 99 %.	
Maatschappij voor Zwavelzuurbereiding v/h. G. T. Ketjen & Co. f 500.000,— aand. a 137 1/2 %.	
Cultuurondernemingen, Handelsverenigingen en Handelsvenn.....	187.500,—
zijnde:	
Holland-China Handelscompagnie f 125.000,— aand. a 150 %.	
Scheepvaart-Maatschappijen	12.564.500,—
zijnde:	
N.V. Stoomvaart-Mij. „Oostzee” f 1.000.000,— aand. a 350 %.	
Solleveld, Van der Meer en H. van Hattum's Stoomv.-Maatschappij f 1.200.000,— aand. a 320 %.	
Maatschappij Zeevaart f 865.000,— aand. a 330 %.	
N.V. Stoomvaart-Mij. „Princenhage” f 1.000.000,— aand. a 115 %.	
Zeevaart-Mij. Merwestad f 100.000,— aand. a 100 %.	
Ned. Stoomsleepdienst v/h. P. Smit Jr. f 1.000.000,— 5 % obl. a 98 1/2 %.	
N.V. Reederij-Mij. „Scheveningen” f 100.000,— aand. a 135 %.	
Diversen	2.593.500,—
zijnde:	
N.V. Visscherij „De Toekomst” f 36.250,— aand. a 120 %.	
N.V. Intern. Kapok-Mij. f 250.000,— aand. a 100 %.	
N.V. W. J. Kalis Wzn. & Co's Baggermaatschappij f 1.000.000,— aand. a 130 %, f 1.000.000,— 6 % cum. pref. w. aand. a 100 %.	
Totaal..... f	27.704.250,—

Totaal der emissies in Januari ..	f 149.213.120,—
Februari ..	5.316.600,—
Maart ..	15.254.820,—
April ..	27.292.750,—
Mei ..	24.560.515,—
Juni ..	18.286.875,—
Juli ..	46.024.450,—
Augustus ..	51.445.900,—
September ..	7.978.500,—
October ..	18.880.025,—
November ..	73.714.638 ¹⁾ —
December ..	27.704.250,—
Algemeen totaal	f 465.673.043,—

Bovendien:	
f 14.920.000,—	Schatkistpromessen a f 993,70
„ 5.080.000,— 4 1/2 %	Schatkistbiljetten „ „ 1.000,95
„ 46.730.000,—	Schatkistpromessen „ „ 988,88
„ 6.014.000,— 4 1/2 %	Schatkistbiljetten „ „ 1.000,41

terwijl voorts ook hier te lande gelegenheid bestond tot inschrijving op de 4 % Fransche Leening 1917 a 68,60 %.

¹⁾ Het cijfer voor de Hypotheekbanken en mitsdien het totaalcijfer over November waren f 16.000,— te laag gesteld.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	29 December 1917	20 Juli 1914
Ned. (Disc. Wissels. 4 1/2 sedert 1 Juli '15	4 1/2	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bank (Bel. Binn. Eff. 4 1/2 „ 1 „ '15	4	4 „ 23 „ '14
(Vrsch. in R.C. 5 1/2 „ 19 Aug. '14	5	5 „ 23 „ '14
Bank van Engeland 5 „ 5 Apr. '17	3	3 „ 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank 5 „ 23 Dec. '14	4	4 „ 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk 5 „ 20 Aug. '14	3 1/2	3 1/2 „ 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk. 5 „ 10 Apr. '15	4	4 „ 12 Mrt. '14
Russische Staatsbk. 6 „ 27 Juli '14	5	5 „ 1 Apr. '14
Nat. Bank v. Denem. 5 „ 10 „ '15	5	5 „ 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk. 7 „ 11 Dec. '17	4 1/2	4 1/2 „ 6 „ '14
Zwitsersche Nat. Bk. 4 1/2 „ 2 Jan. '15	3 1/2	3 1/2 „ 19 „ '14
Bank van Italië .. 5 1/2 „ 7 Nov. '17	5	5 „ 0 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y. 3 1/2-4 1/2	—	—
Javasche Bank.... 3 1/2 „ 1 Aug. '09	3 1/2	3 1/2 „ 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
29 Dec. '17	4 1/4-1/2 ¹⁾	4 1/4	4 1/8	4-5/8	—	—
24-29 D. '17	4 1/8-1/2	4 1/4-5 1/2	4 1/8-1 3/4	4-5/8	—	—
17-22 „ '17	4-1/4	4 3/4-5	4 3/8-5/8	4-5/8	—	—
10-15 „ '17	3 3/4-4	4 1/2-3/4	4 2 1/2-3/2	4-5/8	—	5 1/2-6
26-30 D. '16	4 1/8-1/4	4 1/2	5 1/2-3/2	4-5/8	—	2-2 1/4
27-31 D. '15	3 1/2	3 1/4-4	5 3/10	4 1/8-1/2	—	1 1/2-2 1/4
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/10	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

¹⁾ Noteering van 28 December 1917.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Door de feestdagen waren de omzetten op de wisselmarkt zeer gering. De stemming was flauwer voor Londen, Parijs en New York en ook de neutrale deviezen waren eerder aangeboden. Marken en Oostenr. Kronen konden echter hun stijging weder voortzetten en de meeste omzetten vonden dan ook plaats in deze wissels. De stijging was echter niet meer zoo sterk als de vorige weken en de stemming was ook rustiger. In het laatst der week bestond er goede vraag naar Roebels. De koers bleef aanvankelijk nog tamelijk stationnair. Alleen heden werd er door de speculatie plotseling beduidend hogere prijs besteed. Ook werd er belangrijke vraag voelbaar voor rekening van de Centralen, waarbij Bulgarije naar uitbetaling Petersburg vroeg, terwijl Duitschland zich bepaalde tot de Roebelbiljetten.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen ^{*)}	Parijs ^{*)}	Berlijn ^{*)}	Weenen ^{*)}	Petrograd ¹⁾	New York ¹⁾
24 Dec. 1917 ..	10.96 1/2	40.95	44.65	26.87 1/2	0.36 1/2	2.30 1/2
25 „ 1917 ..	—	—	—	—	—	—
26 „ 1917 ..	—	—	—	—	—	—
27 „ 1917 ..	11.02 1/2	40.85	45.25	27.30	0.36 3/4	2.31 1/2
28 „ 1917 ..	11.01	40.80	45.25	27.30	0.36 3/4	2.31
29 „ 1917 ..	11.—	40.75	45.30	27.32 1/2	0.35 3/4	2.31
Laagste d. w. ¹⁾	10.96	40.65	44.37 1/2	26.60	0.35 3/4	2.30
Hoogste „ „ ¹⁾	11.05 1/2	40.95	45.40	27.50	0.36 3/4	2.32
22 Dec. 1917 ..	11.05 1/2	40.90	44.50	26.75	0.35 3/4	2.32
15 „ 1917 ..	10.87 1/2	40.40	40.27 1/2	24.30	0.34 1/2	2.29 1/2
Muntpariteit ..	12.10 3/4	48.—	59.26	50.41	1.28	2.48 1/2

^{*)} Noteering te Amsterdam. ¹⁾ Particuliere opgave.

Data	Stock-holm*)	Kopen-hagen*)	Chris-tiana ¹⁾)	Zwitser-land*)	Spanje ¹⁾)	Batavia ¹⁾) telegrafisch
24 Dec. 1917	78.—	73.—	76.75	52.80	57.—	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{1}{2}$
25 " 1917	—	—	—	—	—	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{1}{2}$
26 " 1917	—	—	—	—	—	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{1}{2}$
27 " 1917	77.90	73.—	76.62 $\frac{1}{2}$	52.95	57.—	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{1}{2}$
28 " 1917	77.75	72.75	76.60	52.90	56.50	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{1}{2}$
29 " 1917	77.50	72.75	76.50	52.85	57.—	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{1}{2}$
L'ste d. w. ¹⁾	77.65	72.60	76.50	52.60	56.50	99 $\frac{3}{4}$
H'ste " " " ¹⁾	78.25	73.25	76.75	53.05	57.—	100 $\frac{1}{2}$
22 Dec. 1917	78.—	72.75	75.50	52.85	57.—	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{1}{2}$
15 " 1917	81.20	74.70	77.75	53.25	57.—	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{1}{2}$
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. ¹⁾ Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in £ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p' Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
29 December 1917	4.76.45	5.73.50	nom.	***
Laagste d. week	4.76.45	5.73.50	—	***
Hoogste " " "	4.76.47	5.73.75	—	***
22 December 1917	4.76.45	5.73.50	nom.	43 $\frac{3}{4}$ ¹⁾
15 " 1917	4.76.45	5.73.50	nom.	44
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 $\frac{1}{4}$	95 $\frac{1}{4}$	40 $\frac{3}{16}$

¹⁾ Noteering van 18 December.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	14 Nov. 1917	11 Dec. 1917	Tidperk 12-22 Dec. 1917		22 Dec. 1917
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 $\frac{3}{8}$	97 $\frac{3}{8}$	97 $\frac{3}{8}$	97 $\frac{3}{8}$	97 $\frac{3}{8}$
B. Aires	d.p.gd.pes.	52	54	53 $\frac{1}{4}$	55	54 $\frac{1}{2}$
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/5 $\frac{1}{32}$	1/5 $\frac{1}{32}$	1/5	1/5 $\frac{1}{16}$	1/5 $\frac{1}{32}$
Hongkong	id. p. \$	2/11 $\frac{1}{4}$	2/11 $\frac{3}{4}$	2/11 $\frac{1}{2}$	2/11 $\frac{3}{4}$	2/11 $\frac{3}{4}$
Lissabon	d.p.escudo	30 $\frac{3}{8}$	30 $\frac{1}{8}$	29 $\frac{1}{2}$	30 $\frac{1}{2}$	30
Madrid	Peset. p. £	20.31	19.66	19.70	19.90	19.83
Montevideo..	d.p.peso	57 $\frac{3}{4}$	61 $\frac{3}{4}$	62	64	63
Montreal....	\$ per £	4.76 $\frac{1}{2}$	4.77 $\frac{1}{2}$	4.76 $\frac{1}{4}$	4.77 $\frac{3}{8}$	4.76 $\frac{1}{2}$
Petrograd ..	R. p. £ 10	377	352	349	380	376
R.d.Janeiro ¹⁾	d.p.milr.	13 $\frac{3}{32}$	13 $\frac{19}{32}$	13 $\frac{3}{4}$	13 $\frac{19}{16}$	13 $\frac{19}{16}$
Rome	Lires p. £	40.20	39.72	39.08	40.00	39.65
Shanghai ..	sh/d.p.tael	4/1 $\frac{1}{4}$	4/2	4/2	4/3	4/3
Singapore ..	id. p. \$	2/4 $\frac{1}{16}$	2/4 $\frac{1}{16}$	2/4	2/4 $\frac{3}{32}$	2/4 $\frac{1}{16}$
Valparaiso ¹⁾	d.p.pap.p.	14 $\frac{9}{16}$	14 $\frac{19}{32}$	14 $\frac{19}{32}$	14 $\frac{3}{8}$	14 $\frac{17}{32}$
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/2	2/2	2/1 $\frac{7}{16}$	2/2 $\frac{1}{8}$	2/2

¹⁾ Noteeringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 20 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen. te New York

29 Dec. 1917.....	43 $\frac{1}{8}$	86 $\frac{7}{8}$
22 " 1917.....	43 $\frac{3}{8}$ ¹⁾	86 $\frac{3}{8}$
15 " 1917.....	42 $\frac{3}{8}$	85 $\frac{3}{8}$
8 " 1917.....	43	84 $\frac{3}{8}$
1 " 1917.....	42 $\frac{3}{4}$	84 $\frac{1}{4}$
30 Dec. 1916.....	36 $\frac{3}{8}$	75 $\frac{3}{8}$
31 Dec. 1915.....	26 $\frac{1}{4}$	55
20 Juli 1914.....	24 $\frac{19}{16}$	54 $\frac{1}{4}$

¹⁾ Noteering van 21 December.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 29 December 1917.

Activa.

Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 72.535.107,41 $\frac{1}{2}$ B.-bk. " 830.784,74 $\frac{1}{2}$ Ag.sch. " 8.453.566,98 $\frac{1}{2}$	f 81.819.459,14 $\frac{1}{2}$
---	---	-------------------------------

Papier o. h. Buitent. in disconto	—
Idem eigen portef.	f 8.039.342,—	

Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	" 8.039.342,—
---	---	---------------

Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 68.918.885,83 B.-bk. " 7.068.067,48 $\frac{1}{2}$ Ag.sch. " 31.461.432,32 $\frac{1}{2}$	
--	--	--

f 107.448.385,64

Op Effecten	f 104.912.285,64	
Op Goederen en Spec.	" 2.536.100,—	" 107.448.385,64

Voorschotten a. h. Rijk.....

Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 90.945.940,—	
Muntmat., Goud	" 607.286.661.63 $\frac{1}{2}$	

f 698.232.601,63 $\frac{1}{2}$

Munt, Zilver, enz.	" 7.027.844,33 $\frac{1}{2}$	
Muntmat., Zilver	—	" 705.260.445,97

Effecten		
Bel. v. h. Res.fonds.	f 5.178.192,50	
id. van $\frac{1}{16}$ v. h. kapit.	" 3.899.939,62 $\frac{1}{2}$	" 9.078.132,12 $\frac{1}{2}$

Geb. en Meub. der Bank	—	" 1.465.000,—
Diverse rekeningen	—	" 65.312.725,94

f 978.423.490,82

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	" 5.234.534,18 $\frac{1}{2}$	
Bankbiljetten in omloop	" 890.272.715,—	
Bankassigatiën in omloop	" 3.568.734,34 $\frac{1}{2}$	

Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f 21.583.624,30	
Van anderen	" 32.048.136,95 $\frac{1}{2}$	" 53.631.761,25 $\frac{1}{2}$

Diverse rekeningen	—	" 5.715.746,03 $\frac{1}{2}$
		f 978.423.490,82

Beschikbaar metaalsaldo	f 514.915.944,19 $\frac{1}{2}$	
Op de basis van $\frac{3}{16}$ metaaldekking	" 325.421.302,07 $\frac{1}{2}$	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	—	" 2.574.579.720,—

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	Meer	Minder
Disconto's	11.834.190,15 $\frac{1}{2}$	
Buitenlandsche wissels	1.112.203,—	
Beleeningen	14.639.010,24	
Goud		430.487,22
Zilver	26.564,45 $\frac{1}{2}$	
Bankbiljetten	23.735.025,—	
Part. Rek.-Crt. saldo's		17.268.504,25 $\frac{1}{2}$

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschbare schulden
29 Dec. 1917	698.233	7.028	890.273	57.200
22 " 1917	698.663	7.001	866.538	52.454
15 " 1917	694.417	6.946	865.867	41.949
8 " 1917	699.508	6.836	867.659	53.834
1 " 1917	700.105	6.801	872.983	54.305
24 Nov. 1917	692.377	6.883	852.847	63.735
17 " 1917	693.969	7.159	856.958	64.619
10 " 1917	683.703	7.121	855.221	59.491
3 " 1917	683.724	7.290	863.057	59.473
27 Oct. 1917	685.230	7.386	824.973	64.694
20 " 1917	685.569	7.380	820.702	87.015
13 " 1917	685.021	7.331	815.593	81.886
6 " 1917	675.916	7.211	816.307	68.108
30 Dec. 1916	587.602	6.985	758.379	58.316
31 Dec. 1915	429.182	6.195	577.056	33.240
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal- saldo	Dek- kings- per- centage
	Totaal	Hiervan Schatkist- promessen rechtstreeks			
29 Dec. 1917	81.819	49.000	107.448	514.916	74
22 „ 1917	69.985	52.000	92.809	520.993	77
15 „ 1917	67.837	52.000	88.423	518.913	77
8 „ 1917	60.520	47.000	94.314	521.142	76
1 „ 1917	54.903	43.000	104.795	520.538	76
24 Nov. 1917	66.631	55.000	91.965	515.027	76
17 „ 1917	74.584	63.000	93.190	515.909	76
10 „ 1917	72.915	61.000	88.617	506.976	75
3 „ 1917	72.542	61.000	95.129	505.602	78
27 Oct. 1917	64.248	53.000	82.743	513.741	76
20 „ 1917	72.138	61.000	78.869	510.475	77
13 „ 1917	74.892	64.000	69.977	511.880	77
6 „ 1917	67.541	57.000	70.078	505.252	78
30 Dec. 1916	66.685	31.000	85.505	430.347	73
31 Dec. 1915	76.348	47.500	93.580	312.746	71
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	29 Dec. 1917	22 Dec. 1917
Aan schatkistpromessen..	f 191.790.000,—	f 160.190.000,—
waarvan rechtstreeks bij		
de Ned. Bank geplaatst	„ 49.000.000,—	„ 52.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 127.918.000,—	„ 126.359.000,—
Aan silverbons	„ 27.475.553,—	„ 26.675.921,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeetsch. schulden
6 Oct. 1917	82.208	17.242	172.666	57.989
22 Sept. 1917	82.246	17.393	173.293	58.435
15 „ 1917	83.373	17.242	175.541	57.267
8 „ 1917	82.039	17.841	176.502	47.135
7 Oct. 1916	70.441	23.743	154.876	58.821
16 Oct. 1915	41.510	32.097	139.319	27.137
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Beschik- baar metaal- saldo	Dek- kings- per- centage
6 Oct. 1917	7.576	35.077	48.714	23.016	53.575	43
22 Sept. 1917	7.808	34.774	72.943	19.699	53.578	43
15 „ 1917	7.885	32.955	72.409	21.891	54.335	43
8 „ 1917	7.748	31.683	60.195	26.967	55.497	45
7 Oct. 1916	6.399	37.374	74.127	8.585	50.823	44
16 Oct. 1915	5.758	17.537	47.242	3.212	40.315	44
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ¹⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa.

²⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeetsch. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen ¹⁾
20 Oct. 1917 ..	569	1.214	906	999	1000
13 „ 1917 ..	579	1.202	890	1000	828
6 „ 1917 ..	566	1.239	926	994	827
29 Sept. 1917 ..	700	1.193	989	999	686
21 Oct. 1916 ..	689	1.104	897	889	804
23 „ 1915 ..	708	936	1.081	867	1.364
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
27 Dec. 1917	58.303	42.009	***	***	***
19 „ 1917	57.572	45.038	***	***	***
12 „ 1917	57.512	43.935	199.434	28.500	173.176
5 „ 1917	57.535	43.728	197.455	28.500	171.176
27 Dec. 1916	54.305	39.676	150.144	28.500	118.102
29 Dec. 1915	51.476	35.300	103.125	28.500	54.621
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re- serve	Dek- kings- per- centage ¹⁾
27 Dec. '17	58.337	94.889	45.944	124.161	30.844	18,56
19 „ '17	57.820	95.114	36.926	129.128	30.985	18,66
12 „ '17	57.893	91.535	40.416	123.153	32.027	19,58
5 „ '17	65.913	91.799	36.458	135.639	32.257	18,74
27 Dec. '16	57.188	106.461	52.116	126.727	33.079	18,50
29 Dec. '15	32.840	112.076	49.677	111.973	34.617	27 $\frac{1}{2}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen- scheine	Circu- latie	Dek- kings- per- centage ¹⁾
22 Dec. 1917	2.569.373	2.405.992	1.166.811	11.026.037	34
15 „ 1917	2.556.084	2.405.775	1.103.064	10.773.328	34
7 „ 1917	2.544.603	2.405.687	1.080.348	10.691.088	34
30 Nov. 1917	2.539.362	2.405.301	1.056.876	10.622.301	34
22 Dec. 1916	2.535.392	2.519.076	173.265	7.534.913	36
23 Dec. 1915	2.476.313	2.441.329	501.587	6.270.380	47
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitge- geven	In kas bij de Reichs- bank
22 Dec. 1917	12.618.156	6.635.153	7.373.700	1.154.500
15 „ 1917	12.282.469	6.176.154	7.187.000	1.089.900
7 „ 1917	12.145.631	6.036.966	7.104.100	1.067.400
30 Nov. 1917	12.234.223	6.045.318	7.024.600	1.043.800
22 Dec. 1916	8.256.714	3.792.276
23 Dec. 1915	5.405.901	2.046.073	1.519.000	461.000
23 Juli 1914	750.892	943.964

RUSSISCHE STAATSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Roebel.

Data n. st.	Goud	Te goed i/h buit- tenland	Zil- ver	Schat- kistbil- jetten	Dis- conto's en beleen- ingen	Circu- latie	Rek. Cour- rant
5 Nov. '17	1.292	2.309	178	15.507	2.177	18.917	2.698
29 Oct. '17	1.295	2.309	178	15.222	2.155	18.062	2.726
21 „ '17	1.296	2.309	168	14.479	2.071	17.859	2.715
13 „ '17	1.297	2.309	155	14.098	2.150	17.290	2.721
5 Nov. '16	1.556	2.055	110	6.014	798	7.935	1.770
5 Nov. '15	1.604	35	26	3.119	1.249	5.054	1.397
21 Juli '14	1.601	144	74	757	1.634	1.099

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. ald. Staat
27 Dec. '17	5.351.524	2.037.108	247.657	778.397	12.700.000
20 Dec. '17	5.348.848	2.037.108	247.411	804.045	12.700.000
13 " '17	5.340.182	2.037.108	245.865	776.748	13.000.000
6 " '17	5.336.295	2.037.108	246.255	736.720	13.000.000
27 Dec. '16	5.075.915	—	294.869	825.800	7.400.000
30 Dec. '15	5.015.287	—	352.088	1.056.799	5.000.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Cr. Particulieren.	Rek. Cr. Staat
	911.962	1.140.832	1.211.924	22.336.799	2.913.741	251.859
	813.918	1.142.167	1.196.012	22.357.770	2.894.229	155.116
	800.619	1.143.892	1.153.978	22.821.152	2.883.229	39.059
	802.074	1.145.150	1.157.840	22.911.782	2.796.256	42.767
	619.525	1.338.833	1.304.879	16.678.818	2.260.224	15.009
	429.200	1.804.206	1.151.916	13.309.850	2.113.833	173.896
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening	Circulatie	Rek. Cr. saldi
24 Dec. '17	549.069	92.995	480.000	122.355	1.113.835	123.872
20 Dec. '17	547.525	92.971	480.000	125.123	1.118.649	119.422
13 " '17	548.537	92.648	480.000	129.533	1.115.985	124.440
6 " '17	495.500	92.624	480.000	127.493	1.083.611	101.722
28 Dec. '16	351.210	81.415	480.000	65.398	849.968	118.298
30 Dec. '15	175.500	44.558	480.000	58.839	609.449	151.100

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
9 Nov. '17	1.573.377	627.750	52.500	52.208	932.512
3 " '17	1.546.075	613.750	52.500	50.744	881.001
26 Oct. '17	1.503.436	625.856	52.500	49.506	847.506
19 " '17	1.471.539	630.045	52.500	48.973	815.210
10 Nov. '16	638.175	232.707	52.500	7.312	227.612

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Dekkingpercentages Deposito's 1)	Percent. Gouddekking circulatie
9 Nov. '17	691.155	1.687.068	65.345	70,8	67,3
3 " '17	689.977	1.764.056	64.291	68,6	69,7
26 Oct. '17	574.684	1.606.371	62.629	70,3	74,1
19 " '17	458.226	1.559.232	61.847	74,5	77,3
10 Nov. '16	110.293	579.801	55.710	75,8	102,2

1) Verhouding tusschen: goud, zilver etc., uitgezonderd het voor de dekking der F. R. Notes gereserveerde goud, en: netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

VER. NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST MIJ'S.

Voornaamste posten gemiddelden in duizenden dollars.

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
15 Dec. '17	771.340	3.768.760	33.620	4.638.540	126.100
6 Oct. '17	***	***	32.125	3.961.400	82.910
29 Sept. '17	547.060	3.731.950	31.910	3.895.880	61.010
22 " '17	550.560	3.693.750	31.830	3.874.970	85.320
16 Dec. '16	638.280	3.451.030	28.860	3.350.150	73.530
18 Dec. '15	723.430	3.387.880	35.050	3.176.820	163.770
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170 1)

1) Op basis van 25 pCt. van alle deposito's.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 31 December 1917.

Het einde van het jaar is bij uitstek geschikt tot meditatie over den achter ons liggenden tijd en onwillekeurig rijzen bij het schrijven van het overzicht der effectenbeurzen over de achter ons liggende berichtperiode ook beelden van een verderaf liggend tijdstip op. Zoo staat het ons allen nog duidelijk voor oogen, dat in den aanvang van het thans geëindigde jaar de kansen op een spoedig einde van den oorlog aanmerkelijk waren vergroot door het bemiddelings-aanbod van den heer Wilson, den President der Vereenigde Staten van Noord-Amerika. Niettegenstaande het op het oog onvriendelijke antwoord, dat de geallieerde Mogendheden op zijn nota hadden verstrekt, maakte de President wereldkundig, dat z. i. vruchtdragende onderhandelingen mogelijk waren gebleken. Deze uiting wekte, zooals vanzelf spreekt, hoopvolle verwachtingen, omdat men veronderstelde, dat de uiterlijk afwijzende antwoorden meer hoopvolle dessous verborgen.

Het is, helaas, geheel anders uitgekomen. Zeer korten tijd later werd door de werking van den onbeprekten duikbootoorlog de Amerikaansche Republiek in den wereldstrijd betrokken en dit heeft het gansche aspect van den oorlog gewijzigd. Vooral op financieel en economisch gebied zijn geweldige veranderingen tot stand gekomen. Trad vroeger de Amerikaansche Republiek als geldschietster en als leverancier van oorlogsmateriaal voor de geallieerde mogendheden op, doch alleen, indien voor de geavanceerde bedragen voldoende onderpand werd gedeponceerd, na het effectief deelnemen aan den strijd is dit anders geworden. De Amerikaansche secretaris der schatkist, Mc. Adoo, heeft tot nu toe reeds twee groote oorlogsleeningen doorgevoerd, ten deele bestemd om de kosten van het eigen land te kunnen financieren, doch ten anderen deele aangewend, om leeningen en voorschotten aan de verbonden staten te verstrekken, eenvoudig door ruil, zonder eenige overwaarde, van de eigen oorlogsobligaties dezer staten. Een krachtdadige hulp is hierdoor aan de gansche oorlogsvoering verstrekt en de geweldige rijkdom van de Vereenigde Staten is ook thans nog de oorzaak, dat de oorlogsmoedigheid aan de zijde der Geallieerden nog steeds niet zulke groote afmetingen heeft aangenomen, dat met eenige hoop vredesonderhandelingen tegemoet gezien kunnen worden. Men rekent zeer sterk op de overwegende macht in strategisch en militair opzicht van den Amerikaanschen bondgenoot en het kan niet worden ontkend, dat alles aan de overzijde van den Oceaan in het werk wordt gesteld, om de woorden der presidentieele boodschappen ook in daden om te zetten.

De afgelopen week heeft hiervoor weder een sprekend voorbeeld geleverd; alle spoorwegen der Vereenigde Staten zijn onder Staatsbeheer gebracht. Het was sinds langen tijd duidelijk, dat de spoorweg-ondernemingen een noodlijdend bestaan voerden. Weliswaar waren de vrachten in quantiteit eerder veel grooter geworden en waren zelfs voor de Oostelijke spoorwegen zeer aanzienlijke tariefverhogingen toegestaan, doch niettemin toonden de netto-ontvangsten een voortdurende vermindering aan. Dit werd veroorzaakt door de, ook in Amerika ingetreden, geweldige prijsstijging van alle materialen, de doorgevoerde loonsverhogingen, enz. Het gevolg was echter, dat de spoorweg-directies niet voldoende konden kapitaliseeren, om het onderhoud van weg en werken te bewerkstelligen, terwijl tevens door de geringere rentabiliteit der systemen, opname van nieuwe gelden in de open markt hoe langer hoe bezwaarlijker ging, waardoor ook de verbeteringen en uitbreidingen niet konden worden toegepast. Zoolang de Vereenigde Staten neutraal waren, was deze omstandigheid, hoewel natuurlijk wel de belangen van het geheele land rakende, toch min of meer een aangelegenheid van particulieren aard (de talrijke reorganisaties in de laatste jaren waren nooit aanleiding tot ingrijpen van regeeringswege), doch zoodra Amerika tot den oorlog was toegetreden, moest dit wel veranderen. De practijk in de Europeesche landen heeft bevesten, van hoe ontzaggelijke waarde een goed functioneerend spoorweg-net voor het voeren van den krijg is en dit geldt dubbel voor het land, dat in de eerste plaats aangewezen is om Europa van voedingsmiddelen, munitie en manschappen te voorzien. De maatregel tot overname van de exploitatie kan dus slechts een logisch uitvloeisel van de gewijzigde omstandigheden worden genoemd. Vermoedelijk zullen de spoorwegen nu uit regeeringsgelden de benodigde middelen erlangen, waardoor zij hun systemen intact kunnen houden en de noodzakelijke verbeteringen kunnen aanbrengen. Hoewel hierdoor wellicht een schuldenlast op de schouders der aandeelhouders zal worden gelegd (de juiste voorwaarden zijn hier te lande nog niet bekend geworden) kan hieraan toch verre de voorkeur worden gegeven boven een verwaarloozing der bezittingen.

Het was deze overweging dan ook, welke een bepaald geanimeerde stemming op de fondsenmarkt te New York in de afgelopen week te voorschijn heeft geroepen. Het spreekt vanzelf, dat in de allereerste plaats spoorwegwaarden hiervan konden profiteren, doch ook verschillende industriële ondernemingen, als American Car & Foundry, United States Steel Corporation en Anaconda Copper werden vrij sterk gefavoriseerd. Men ging n.l. van de gedachte uit, dat de betere exploitatie van het enorme spoorwegnet een reeks van nieuwe bestellingen op rails en rollend materieel noodzakelijk zal maken. Het schrikbeeld der minimumprijzen voor de onderscheiden fondsen is door de koersverheffingen zoo goed als geëlimineerd en men blikte de toekomst hoopvoller tegemoet. Ook de voorbereidingen voor de derde oorlogsleening (vermoedelijk in Maart a.s.) vormen een stimulanus voor het op-peil-houden van het koersniveau.

Te Berlijn is de fondsenmarkt in de afgelopen week uiterst stil geweest. De voorbereidingen tot den vrede te Brest-Litovsk hebben aanvankelijk een zeer hoopvolle stemming in het leven geroepen, welke weliswaar op dit oogenblik nog overheerschend is, doch die zich niet meer zoo sterk uitsprekt in den zaken-omvang ter beurse, omdat de besprekingen voorloopig tot den vierden Januari a.s. opgeschort zijn en men derhalve in den tusschentijd geen nieuwe berichten tegemoet kan zien. Het is wel merkwaardig, dat deze verminderde activiteit juist samenvalt met de verlenging van den beurstijd tot twee uren, welke op Vrijdag 28 December voor het eerst is ingevoerd. Naar men weet, was dit één der voornaamste punten, welke de gezamenlijke make-lars op hun programma tot verbetering der beursvoorschriften hadden geplaatst. De meeste handel deed zich nog voor op de beleggingsmarkt, waar Pruisische Consols en Russische spoorweg-obligaties sterk gezocht waren. Van de laatste trokken vooral die soorten de aandacht, die ook in ons land verhandeld worden. Overigens waren ook Japansche staatsfondsen beter, hetgeen echter meer als een reactie op de jongste daling moet worden beschouwd. Van Petroleumwaarden konden Steaua Romana opnieuw sterk in prijs verbeteren; oorspronkelijk verluide, dat op de terreinen der Maatschappij weder een nieuwe en zeer productieve sonde was aangeboord, hetgeen later echter in zoverre werd gewijzigd, dat het hier betrof een ouden put, die door schoonmaken en opnieuw aanboren weder eruptief was geworden.

Ook voor Duitschland is een eenigszins ver doorgevoerde retrospectieve beschouwing ongetwijfeld buitengewoon interessant te noemen. Vooral op het terrein van het bankwezen hebben zich zeer belangrijke wijzigingen voorgedaan. Gedurende de laatste oorlogsjaren is gebleken, welk een geweldige rol op economisch gebied de groote banken te vervullen hebben en de Deutsche reuzeninstellingen hebben onmiddellijk de consequenties uit deze ervaring getrokken. De Deutsche Bank richtte zich voornamelijk naar het Oosten, doordat zij den Schlesischen Bankverein en daarbij den Norddeutschen Kreditanstalt in zich opnam. Op den Balkan opende zij een filiaal in Sofia en kondigde zij een bureau in Boekarest aan. De eigen middelen der instelling hebben thans een half milliard Mark bereikt.

De Disconto-Gesellschaft deed tweemaal van zich spreken. In het voorjaar nam zij de Königsberger en de Hamburger Vereinsbank in zich op, in den herfst den Magdeburger Bankverein en eenige kleinere instellingen in het Westen des lands. Tegelijk is de met de Disconto-Gesellschaft zeer bevriende Allgemeine Deutsche Creditanstalt doende de eene Saksische bank na de andere hare zelfstandigheid te ontnemen, terwijl de eveneens tot de groep der Disconto-Gesellschaft behoorende Bayerische Hypotheken- und Wechselbank voornamelijk in München hetzelfde proces op de privé-bankiers toepast.

De voornaamste fusie echter bracht de Dresdner Bank tot stand. Gedurende een reeks van jaren had deze instelling de politiek van samensmelting harer zusterinstellingen rustig aangezien; dat zij echter ook haar ontwikkeling in deze richting wenschte uit te bouwen, bewees wel hare gestie van het afgelopen jaar, toen zij de Rheinisch-Westphälische Disconto-Gesellschaft overnam, waarbij zij tegelijkertijd haar kapitaal van Mk. 200.000.000 tot Mk. 260.000.000 verhoogde.

Het overwicht der drie genoemde instellingen op het bedrijfsleven is hierdoor geweldig geworden; tezamen kunnen zij over meer dan tien milliard Mark aan eigen en vreemde gelden beschikken. Het ligt voor de hand, dat de strijd om het bestaan voor de overblijvende kleinere instellingen voortdurend moeilijker wordt, hoewel aan den anderen kant een goed beheerd en goed geoutilleerd privé-bankiershuis toch nog steeds een vruchtbaar arbeidsveld kan vinden, voornamelijk in zijne betrekkingen tot particulieren en kleine industriëlen en handelaren, wier belangen in de steeds bureaucratischer wordende organisatie der groote

banken niet steeds ten volle tot hun recht komen.

Te Parijs is de beurshandel in de laatste weken vrijwel stop gezet; wellicht zal hierin thans een verandering ten gunste intreden, nu de derde Fransche oorlogsleening is doorgevoerd. Volgens de voorloopige berichten heeft deze leening een bedrag van frs. 10.276.000.000 opgebracht, tegen frs. 13.240.000.000 voor de eerste en frs. 9.960.000.000 voor de tweede oorlogsleening, alles met inbegrip van conversies van vroegere leeningen.

Te onzent heeft de nadering der jaarwisseling ook haar invloed op de beurs doen gelden. Allereerst is de prolongatievoet tijdelijk gestegen tot boven 5 pCt.; de geldmarkt heeft echter op dit niveau zulk een toevloed van nieuw materiaal gekregen, dat op den laatsten beursdag van het jaar weder een notering van 4½ pCt. tot stand kon komen. De vooruitzichten voor Januari blijven dan ook gunstig; eerst in de eerste dagen van Februari moet de storting op de nieuwe Staatsleening plaats hebben en hoewel het ontbreken der Russische couponn gelden ongetwijfeld een zeker embargo op het aanwensen der vrije middelen zal leggen; behoeft dit toch geenszins een drastischen invloed te hebben. De Staatsfondsenmarkt blijft dan ook in vaste houding, zoowel voor de inheemsche als voor de buitenlandsche soorten. Ook Japansche schuldbrieven konden zich eenigszins herstellen in verband met de boven geleverde betere houding te Berlijn. Russen bleven op vrijwel gelijkblijvend niveau.

	27 Dec.	29 Dec.	Rijzing of daling.
5 0/0 Ned. W. Schuld	100 ⁹ / ₁₀	100 ¹ / ₄	+ ¹ / ₁₀
4½ 0/0 " " " 1916.....	99 ⁹ / ₁₀	99 ¹ / ₂	+ ¹ / ₈
4 0/0 " " " 1916.....	90 ⁹ / ₁₀	90 ³ / ₄	+ ⁹ / ₁₀
3½ 0/0 " " "	79 ⁹ / ₁₀	78	- 1 ⁹ / ₁₀
3 0/0 " " "	69 ¹ / ₂	69 ¹³ / ₁₀	+ ⁵ / ₁₀
2½ 0/0 Cert. N. W. S.....	58 ¹¹ / ₁₀	59 ¹ / ₈	+ ⁷ / ₁₀
5 0/0 Oost-Indië 1915	99 ¹³ / ₁₀	99 ¹³ / ₁₀	+ ¹ / ₈
4 0/0 Hongarije Goud	49 ¹ / ₂	—	—
4 0/0 Oostenr. Kronenrente.....	44 ⁵ / ₁₀	44 ³ / ₈	+ ⁵ / ₁₀
5 0/0 Rusland 1906	40 ¹ / ₈	—	—
4½ 0/0 Iwangorod Dombro.....	36 ³ / ₈	—	—
4 0/0 Rusland Cons. 1880	38 ³ / ₂	37	- 1 ¹ / ₂
4 0/0 Rusl. bij Hope & Co.....	36	36 ³ / ₄	+ ³ / ₄
4 0/0 Servië 1895.....	45	—	—
4 0/0 Japan 1899.....	65	—	—
5 0/0 Brazilië 1895	61 ¹ / ₄	60	- 1 ¹ / ₄
5 0/0 Brazilië 1913	—	60	—

Van de locale markten trok de petroleumafdeeling sterk de aandacht, speciaal door de sensationele koersverheffing in aandelen Internationaal Roemeensche Petroleum-maatschappij. Er liepen met betrekking tot dit fonds verschillende geruchten, o.a. omtrent overname door de Koninklijke Petroleum-Maatschappij en omtrent groote aankopen, die door een buitenlandsche bankgroep zouden zijn uitgevoerd. Noch het één noch het ander heeft tot nu toe bevestiging gevonden en de koers kon zich dan ook niet op het hoogste peil handhaven, hoewel de prijs toch aanmerkelijk hooger is, dan die van de vorige week. De overige waarden van deze afdeeling bewogen zich in rustiger banen, waarbij echter een gedeceerd vaste tendens te onderscheiden viel.

De berichten betreffende de behoefte van de Vereenigde Staten aan de suiker-productie uit Nederlandsch-Indië oefenden een stimulerenden invloed op de cultuurmarkt uit. Het meest echter konden aandelen der in Indië arbeidende banken, als Nederlandsch-Indische Handelsbank, van de betere stemming profijt trekken. Deze laatste verbeterden dan ook opmerkelijk in koers, terwijl aan het einde der week nog steeds een goede vraag in de markt op te merken viel.

	27 Dec.	29 Dec.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	193 ¹ / ₄	—	—
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.....	191	192 ¹³ / ₁₀	+ 1 ¹³ / ₁₀
Rotterd. Bankvereniging	147 ¹ / ₄	147 ³ / ₄	+ ¹ / ₂
Amst. Superfosfaatfabriek.....	160	162	+ 2
Van Berkel's Patent	151 ¹ / ₂	151	- ¹ / ₂
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.....	104 ¹ / ₄	104 ¹¹ / ₁₀	+ ⁷ / ₁₀
Ned. Scheepsbouw-Mij.	158	—	—
Philips' Gloeilampenfabriek.....	343	350 ¹ / ₄	+ 7 ¹ / ₄
R. S. Stokvis & Zonen	629	627	- 2
Vereenigde Blikfabrieken	142	—	—
Compania Mercantil Argent.....	220 ³ / ₄	222	+ 1 ¹ / ₄
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.....	216	219	+ 3
Handelsver. Amsterdam.....	459	461	+ 2
Linde Teves & Stokvis	232	234 ³ / ₄	+ 2 ³ / ₄
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	188 ³ / ₄	188	- ³ / ₄
Tels & Co's Handel-Mij.	169 ³ / ₄	170	+ ¹ / ₄
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	221 ³ / ₄	223 ¹ / ₄	+ 1 ¹ / ₂
Kon. Petroleum-Mij.	557 ¹ / ₂	559	+ 1 ¹ / ₂
Orion Petroleum-Mij.	90 ¹ / ₈	90 ¹ / ₈	+ ³ / ₈

	27 Dec.	29 Dec.	Rijzing of daling.
Steaua Romana Petr.-Mij.	214 ³ / ₈	215 ³ / ₄	+ 1 ¹ / ₈
Amsterdam-Rubber-Mij.	238	236 ¹ / ₄	- 1 ³ / ₄
Nederl. Rubber-Mij.	131 ¹ / ₂	132 ¹ / ₂	+ 1
Deli-Maatschappij	530	527	- 3
Medan-Tabak-Maatschappij.....	222	220 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
Senembah-Maatschappij.....	579	576	- 3

De overige *cultuurmarkten*, zooda de *scheepvaartafdeling*, ondervonden de uitwerking van de thans zeer nabij zijnde geacht wordende regeling ten aanzien van het scheepvaartverkeer tusschen Amerika en Nederlandsch-Indië eener-, en Amerika-Nederland anderzijds. Naar men weet liggen nog steeds talrijke schepen werkeloos in Amerikaanse havens; de reis van de Nederlandsche commissie, onder presidium van den heer Joost van Vollenhoven, heeft nog niet tot een definitieve regeling geleid. Thans echter is een uitspraak verschenen, afkomstig van de Amerikaanse en Engelsche Regeeringen, waaruit naar voren komt, dat binnenkort een dwingend voorschrift ten aanzien van het scheepvaartverkeer kan worden tegemoet gezien. Volgens de bewoordingen van deze uitspraak kunnen de genoemde regeeringen niet gedoogen, dat een zoo waardevolle en groote tonnen-inhoud on-productief is opgelegd en zal men der Nederlandsche Regeering maatregelen voorschrijven, waar zij onwillig is gebleken een minnelijke overeenkomst te treffen. Onzerzijds is hiertegen dadelijk aangevoerd, dat van onwil geen sprake kan zijn, gezien de speciale reis, die door de hierboven genoemde commissie is ondernomen en waarbij ook de regeling van het scheepvaartverkeer tot hare competentie behoorde. Af te wachten valt, hoe de omstandigheden zich thans verder zullen ontwikkelen; de beurs heeft echter dadelijk de optimistische zijde van het vraagstuk gezien en heeft reeds geanticipeerd op een volkomen hervatting van het scheepvaartverkeer. Vooral aandeelen Holland-Amerika Lijn waren vast gestemd, mede in verband met de aankomst van het s.s. „Nieuw-Amsterdam”, terwijl voorts tabakswaarden tot hooger koersen gezocht waren, naar aanleiding van het bekend worden van het feit, dat thans reeds in Indië Amerikaanse aankopen uit oogst 1917 worden uitgevoerd.

	27 Dec.	29 Dec.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	434 ¹ / ₄	437	+ 2 ³ / ₄
„ „ „ „ „ gem.Eig.....	408 ¹ / ₂	412 ³ / ₄	+ 4 ¹ / ₄
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij.....	325	—	—
H. A. A. S.....	199 ¹ / ₂	199 ¹ / ₂	—
Hollandsche Stoomboot-Mij.....	251	252 ³ / ₄	+ 1 ³ / ₄

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Dec.	Mais Jan.	Haver Dec.	Tarwe Jan.	Mais Dec.	Lijnzaad Jan.
29 Dec. '17	220 ^{a)}	126 ³ / ₈	80 ⁵ / ₈	12,45	8,10	15,35
22 Dec. '17	220 ^{a)}	127 ¹ / ₄ ¹⁾	76 ⁷ / ₈	12,70	8,10	15,35
29 Dec. '16	161	92 ¹⁾	50 ¹ / ₄	12,30	8,10 ⁴⁾	23,40
29 Dec. '15	122 ⁵ / ₈	72 ³ / ₈ ¹⁾	43 ¹ / ₄	9,25	5,05 ⁴⁾	12,—
29 Dec. '14	126 ¹ / ₂	66 ¹ / ₂ ¹⁾	48 ³ / ₈	9,95 ⁵⁾	4,60 ⁴⁾	9,10
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 ³ / ₈ ¹⁾	36 ¹ / ₂ ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ³⁾

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ offic. vastgestelde locoprijzen

⁴⁾ per Januari ⁵⁾ per Februari

De noteeringen van Buenos Ayres zijn van 15 Dec. en 8 Dec. 1917, 29 Dec. 1916, 29 Dec. 1915 en 29 Dec. 1914.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	23-29 Dec. 1917	Sedert 1 Jan. 1917	Overeenk. tijdvak 1916	23-29 Dec. 1917	Sedert 1 Jan. 1917	Overeenk. tijdvak 1916	1917	1916
Tarwe.....	—	253.376	704.075	—	38.227	27.759	291.603	731.834
Rogge.....	—	8.465	27.185	—	—	525	8.465	27.710
Boekweit.....	—	2.314	11.345	—	—	500	2.314	11.845
Mais.....	—	114.637	428.308	—	80.134	224.584	194.771	652.892
Gerst.....	—	30.600	106.167	—	11.886	23.881	42.486	130.048
Haver.....	—	12.399	54.235	—	27.269	19.726	39.668	73.961
Lijnzaad.....	—	8.322	124.009	—	7.560	52.259	15.882	176.268
Lijnkoek.....	—	34.078	147.675	—	29.985	20.957	64.063	168.632
Tarwemeel.....	—	19.988	29.154	—	3.051	6.475	23.039	35.629

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

Tarwe.....	26.843	481.157	830.745	—	—	—	481.157	830.745
Mais.....	4.125	32.754	107.115	—	—	—	32.754	107.115
Rogge.....	304	14.042	—	—	—	—	14.042	—
Tarwemeel.....	—	6.962	1.260	—	—	—	6.962	1.260
Gerst.....	—	—	3.361	—	—	—	—	3.361

	27 Dec.	29 Dec.	Rijzing of daling.
Java-China-Japan-Lijn	298 ³ / ₄	—	—
Kon. Hollandsche Lloyd	197 ¹ / ₂	197 ³ / ₈	- 1 ¹ / ₈
Kon. Ned. Stoomboot-Mij.	274 ¹ / ₄	277 ¹ / ₂	+ 3 ¹ / ₄
Kon. Paketvaart-Mij.	294 ⁷ / ₈	295	+ 1 ¹ / ₈
Nederl. Scheepvaart-Unie.....	259	262 ⁷ / ₈	+ 3 ⁷ / ₈
Nievelt Goudriaan	1340	—	—
Rotterdamsche Lloyd.....	262 ¹ / ₂	264 ³ / ₄	+ 2 ¹ / ₄
Stoomv.-Mij. „Nederland”.....	261 ¹ / ₂	265 ¹ / ₂	+ 1
„ „ „Oostzee”	440	445	+ 5

De *Amerikaansche markt* toonde vooral in de laatste dagen van het jaar een levendigheid, groter dan sinds lang het geval is geweest. De oorzaak hiervan moet gevonden worden in het hierboven genoemde bericht omtrent overname van het spoorwegbeheer door de Amerikaanse Regeering, waardoor ook hier een betere toekomst voor het Amerikaanse spoorwegwezen werd tegemoet gezien. Vooral voor aandeelen New York Ontario & Western, anders een zeer verlaten fonds, ontstond belangstelling; de Maatschappij heeft n.l. 2 pCt. dividend op haar gewoon aandeelenkapitaal gedeclareerd tegen tot nu toe 1 pCt. 's jaars.

	27 Dec.	29 Dec.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry	68 ¹ / ₂	72	+ 3 ¹ / ₂
Anaconda Copper	131 ¹⁵ / ₁₆	135	+ 3 ¹ / ₁₆
Un. States Steel Corp.	90 ¹ / ₁₆	94 ³ / ₁₆	+ 3 ¹ / ₂
Int. Merc. Marineafgest.....	28 ⁵ / ₁₆	29 ⁹ / ₁₆	+ 1
„ „ „ „ „ prefs.....	98 ¹⁵ / ₁₆	100 ¹ / ₁₆	+ 1 ³ / ₄

ook de *industriële markt* liet zich niet onbetuigd; aandeelen Anaconda Copper en Steels werden in vrij groote bedragen en tot hogere prijzen verhandeld. Het ontbreken van arbitrage echter is nog steeds de oorzaak, dat de koersvariatiën, die in Wallstreet soms vrij aanzienlijke proporties hebben aangenomen, hier ter beurze niet steeds tot haar recht kunnen komen.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

31 December 1917.

Terwijl in de meeste landen van het Zuidelijk Halfrond de tarwe geogst wordt en men dus met spanning de resultaten tegemoet ziet, zijn op het Noordelijk Halfrond in vele landen de landbouwwerkzaamheden tot stilstand gekomen in verband met den winter. Van de oogsten op het Zuidelijk

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	31 Dec. 1917	24 Dec. 1917	31 Dec. 1916
Tarwe	588,— ¹⁾	588,— ¹⁾	456,— ¹⁾
Rogge (No. 2 Western) ..	nom.	nom.	nom.
Mais (La Plata)	400,— ¹⁾	400,— ¹⁾	335,— ¹⁾
Gerst (46 lb. feeding)....	400,— ¹⁾	400,— ¹⁾	335,— ¹⁾
Haver (38 lb. white clipped)	20,— ¹⁾	20,— ¹⁾	19,— ¹⁾
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)	280,— ¹⁾	280,— ¹⁾	200,— ¹⁾
Lijnzaad (La Plata).....	nom.	nom.	740,—

¹⁾ Regeeringsprijzen.

Halfmond is het voornamelijk de Argentijnsche, die de aandacht trekt. Nieuwe betrouwbare cijfers kunnen wij ditmaal niet geven, maar de berichten betreffende de weersomstandigheden luiden over het algemeen bevredigend en men mag dus aannemen, dat de kort geleden aanmerkelijk gereduceerde schattingen gemakkelijk gehandhaafd kunnen worden. De prijsbeweging te Buenos Ayres en Rosario geeft ook geen aanleiding tot veel opmerkingen, behalve, dat tot op den datum, dat de berichten ons bereikt hebben, er een groot verschil in prijs bestond tusschen directe levering en levering Januari. Dit wijst er natuurlijk op, dat nog slechts weinig nieuwe tarwe in de havenplaatsen werd aangeboden.

In Europa luiden de berichten over den nieuwen uitzaai van wintertarwe over het algemeen gunstig. Cijfers hebben natuurlijk nog slechts weinig waarde, aangezien de oogst gedurende den winter nog aan veel gevaren bloot staat. De berichten over de wintertarwe in de Vereenigde Staten zijn slechts matig te noemen.

Nog steeds komt in Noord-Amerika slechts weinig tarwe aan de markt. Wij schreven reeds in een vroeger nummer, dat een van de voornaamste oorzaken gelegen was in het gebrek aan wagons. Indien de oogst niet kleiner is dan geschat, zouden de aanvoeren, die anders omstreeks midden December sterk afnemen, minstens even groot moeten blijven. Niettegenstaande de kleine aanvoeren is de zichtbare voorraad nog toegenomen, doch dit is alleen bereikt dank zij verminderden uitvoer. In het vorig nummer werd reeds op de kleine verschepingen van tarwe gewezen; aannemende, dat er slechts weinig van Indië en Australië komt (van deze landen worden de verschepingen niet opgegeven) is er geruimen tijd onvoldoende voor de Europeesche behoefte verscheept, zoodat men verder zal moeten interen op de aanwezige voorraden of nog verder zal moeten bezuinigen op het gebruik.

Maïs. Daar zooveel maïs in de Vereenigde Staten in vochtigen toestand geoogst is, doet men moeite om voorkeur voor wagonvervoer van maïs boven alle andere artikelen te krijgen, zelfs tarwe, ten einde zooveel mogelijk van de natte maïs te kunnen vervoeren naar de centra, waar deze graansoort gedroogd en dus behouden kan worden. Voor zoover wij kunnen nagaan wordt er nog steeds weinig maïs naar Europa verscheept en men verwacht ook niet, dat in 'dit seizoen veel exportzaken in maïs gedaan zullen worden. Ook van gerst vinden weinig verschepingen plaats en zonder twijfel komt het vraagstuk van de voedselvoorziening daardoor in een ernstig stadium. Dit wordt nog ernstiger tengevolge van het feit, dat nu reeds meer dan de helft van den uitvoer van tarwe uit de Unie geschiedt in den vorm van meel, waardoor de afval (zemelen, grint en gries) in Amerika blijft. Werkelijk zal het er op den duur met de veteelt in Europa bedenkelijk gaan uitzien. In Engeland wordt bovendien de invoer van veevoeder aanzienlijk benadeeld door de vastgestelde prijzen voor verschillende soorten voederkoeken, die in vele gevallen te laag zijn om verderen aanvoer uit het buitenland te kunnen verwachten.

Betreffende de onderhandelingen over aanvoeren naar Nederland is wederom niets bekend geworden.

TABAK.

(Uit het Jaarbericht der firma P. Meerkamp van Embden & Zoonen.)

Het afgelopen jaar zal, zelfs als men zou willen trachten de beklemming, die zich door het voortduren van den wereldoorlog hoe langer hoe meer ook van de niet direct daarbij betrokkenen meester maakt, een oogenblik van zich af te schuiven, aan het meerendeel der belanghebbenden bij ons artikel slechts weinig voldoening geschonken hebben.

Weliswaar heeft men het geheele jaar onafgebroken te doen gehad met een stijgende markt, waarvan de houders, van tabak voortdurend geprofiteerd hebben; daarentegen heeft gebrek aan materiaal de omzetten sterke mate beperkt, al staat daar ook tegenover, dat de voorraden welke ten slotte beschikbaar waren, meermalen van eigenaar wisselden.

Bovenal heeft zich echter de handel in ons artikel langzamerhand in menig opzicht geheel en al gewijzigd; vak-kennis is meer en meer op den achtergrond gedrongen en speculatiegeest daarvoor in de plaats getreden, terwijl vooral ook het persoonlijk contact met de afnemers in binnen- en buitenland hoe langer hoe meer verflauwd is. En juist 'dit was vroeger de basis waarop zoo menige zaak gegrond was, terwijl het ontbreken daarvan ongetwijfeld een der redenen zal zijn, waarom toen de zaken vaak heel wat meer voldoening boden dan thans dikwijls het geval is.

Intusschen is dit grootdeels een onvermijdelijk gevolg der omstandigheden: in Duitsland moest het in werking treden der Detag wel daartoe leiden; met de andere Europeesche landen werden de zaken hoe langer hoe meer belem-

merd door de verkeersmoeilijkheden en allerlei beperkende bepalingen, terwijl in Holland zelf dit in hoofdzaak een gevolg geweest is van de distributie der voor de Hollandsche industrie ter beschikking gestelde tabak.

Voor de importeurs moge dan het resultaat met de locopartijen behaald vaak schitterend geweest zijn; voor hen zijn de verschepingsmoeilijkheden en de zich in onze koloniën opstapelende voorraden een voortdurende bron van zorg geweest. Weliswaar konden zij door leveringsverkoop het risico van een groot deel van den 1916-oogst van hun schoulers afwentelen, doch spoedig zal ook de 1917-oogst ter afschepping gereed liggen, terwijl zij reeds hun maatregelen moeten gaan nemen met het oog op den 1918-oogst.

Schreven wij in ons vorig jaarbericht, dat het zich liet aanzien, dat de aanvoeren voorloopig wel beperkt zouden blijven, niemand heeft voorzeker toen kunnen voorzien, dat het daarmede zoo slecht zou gaan als thans het geval gebleken is.

Van den 1916 Java-oogst immers, geschat op minstens 600.000 pakken, is nauwelijks een derde deel, van den op 237.000 pakken geraamden Sumatra-oogst slechts ongeveer de helft ter verscheping kunnen komen.

In dit opzicht verkeert tabak wel in een bijzonder ongunstige positie, omdat dit artikel in zoo belangrijke mate uitsluitend op de thans daarvoor niet te bereiken Europeesche markt aangewezen is.

Ten einde raad heeft men ten slotte op Java getracht eenige zeilschepen met tabak te bevrachten, doch ook deze proef heeft niet het gewenschte gevolg gehad: het eerste werd in het Kanaal getorpedeerd, terwijl twee andere reeds maanden lang in noodhavens liggen.

Neemt men bij dit alles in aanmerking, dat de aanvoeren der bijsoorten, welke in het begin van het jaar reeds slepende waren, later eveneens nagenoeg geheel tot stilstand gekomen zijn, dan behoeft het geen verwondering te baren, dat het geheele jaar gestaan heeft in het teeken van voortdurend stijgende prijzen.

Het spreekt vanzelf, dat het onder deze omstandigheden, waarbij nog de altijd durende zorg voor de valuta kwam, in de oorlogvoerende landen moeite kostte de legers zooveel mogelijk van rookmateriaal te voorzien en er voor de overige bevolking niet heel veel overbleef. Eensdeels werd het verbruik daar beperkt door voortdurende prijsverhoogingen van de fabrieken, anderdeels door allerlei belemmerende bepalingen en door het kwantum van het ruwe materiaal, dat voor de fabrieken beschikbaar gesteld wordt, te verminderen, zooals in Duitsland, waar deze vermindering thans 40 pCt. bedraagt.

Tegelijkertijd hoort men weder van nieuwe proeven, om in enkele Europeesche landen, laatstelijk in Spanje en Engeland, zelf tabak te gaan verbouwen.

De buitenlandsche koopers speelden dan nog lang niet zulk een beduidende rol op onze markt als men de laatste jaren gewoon was.

Oostenrijk-Hongarije, dat verleden jaar zeer belangrijke kwantums uit de markt genomen had, kocht thans slechts in enkele inschrijvingen en dan nog op bescheiden schaal.

Zweden kocht verschillende partijen, waaronder een kwantum zeer mooie Sumatra. Met Zwitserland daarentegen waren de zaken beperkt, mede een gevolg van de moeilijkheden bij den doorvoer door Duitsland.

Engeland, waarheen volgens de berichten een belangrijk deel van den Borneo-oogst direct zijn weg vond, trad slechts sporadisch als koper op. In dit land, waar verleden jaar reeds de invoeren beperkt waren tot een derde deel van het in 1915 verkochte kwantum, is thans de geheele tabakshandel onder controle van de Board of Trade gesteld, terwijl bovendien in den loop van het jaar de uitvoer van tabak, behalve naar de geallieerden, verboden werd. Verder werden de rechten op tabak in Mei opnieuw belangrijk verhoogd, n.l. voor ruwe tabak van $5/6$ à $6/2$ (naar gelang van het vochtgehalte) tot $7/4$ à $8/2\frac{1}{2}$ per Eng. lb; reeds enige maanden later echter werd deze verhoging tengevolge van het groote verzet daartegen weder tot de helft verminderd, zoodat de rechten zich thans tusschen $6/5$ en $7/2$ per Eng. lb bewegen.

De zaken in Sumatra-tabak met Amerika hadden een zeer ongewoon verloop: toen het duidelijk werd, dat het naar Holland verschepte deel van den oogst bij lange na niet het voor Amerika jaarlijks benodigde kwantum van circa 35.000 pakken passende tabak zou leveren en bovendien de verschepingsmoeilijkheden van hier naar Amerika steeds toenamen (slechts in het begin van het jaar gelukte het nog een en ander daarheen te verschepen), wendde men vandaar zijn blik naar de mogelijkheid van directe verscheping van Sumatra naar Amerika. Er werd een consortium gevormd, bestaande uit de drie voornaamste Sumatra-importeurs.

teurs, hetwelk in het voorjaar van 1916 een kwantum van circa 20.000 pakken ter directe verschepping kocht; hiervan werden door het consortium 12.000 pakken in drie inschrijvingen te New-York weder aan de markt gebracht, terwijl het restant aan een paar groote fabrikanten-concerns uit de hand verkocht werd.

Ook van Java werden op deze wijze een paar duizend pakken direct naar Amerika verscheept.

Behalve bovengenoemd kwantum kocht Amerika in de inschrijvingen circa 9000 pakken, terwijl in het begin van het jaar nog een en ander uit den ouden oogst voor dit doel gekocht werd.

De afnemer, welke steeds op onze markt den meesten invloed uitoefent, blijft Duitschland, waar sinds Augustus 1916, toen de invoer van ruwe tabak verboden werd, ingrijpende veranderingen plaats gevonden hebben.

Na eindeloze onderhandelingen is men in het voorjaar van 1917 ten slotte, door de oprichting van de Vereenigde Nederlandsche Tabaksbank, tot een arrangement gekomen, waarbij importeurs en handel gezamenlijk een creditregeling verzekerden, die den invoer in Duitschland weder mogelijk maakte.

Sindsdien neemt de Detag, waarvan wij de oprichting in ons vorig jaarbericht nog vermeldden, enerzijds hier aan de markt de plaats der Deutsche koopers in, anderzijds werkt zij controleerend in zooverre de offerten, welke de Hollandsche handelaars direct in Duitschland maken, door haar goedgekeurd moeten worden.

Dat een en ander de zaken met Duitschland niet gemakkelijker maakte, behoeft geen betoog.

Was het tot dusverre nu en dan nog mogelijk in sigarettentabak, waarvoor een afzonderlijke regeling gold, tot zaken te komen, sinds October is ook op deze soort ten behoeve der Cigaretten Einkauf-Gesellschaft beslag gelegd.

Nauwelijks was bovenbedoelde creditregeling tot stand gekomen en had daarna op 14 April alhier een belangrijke inschrijving van 28.306 pakken Java en Sumatra plaats gevonden, waarin dan ook een flink kwantum voor buitenlandsche rekening gekocht werd, of de markt werd opgeschrikt door de geheel onverwachte afkondiging van het uitvoerverbod van ruwe tabak, ingegaan op 20 April.

Werd voor de in deze inschrijving voor buitenlandsche rekening gekochte tabak vrij spoedig uitvoerconsent verkregen, moeilijker bleek het om tot een arrangement te komen, hetwelk de geheele opheffing van het verbod mogelijk zou maken. Dit gelukte eerst begin Juli en wel werd daartoe opgericht het Algemeen Tabaksyndicaat. Dit syndicaat, gevormd uit alle belanghebbenden (importeurs, handelaars en makelaars), heeft de beschikking weten te verkrijgen over 75.000 pakken, welke het op zich nam tot vastgestelde prijzen, die van fabrikantenzijde nog als loonend beoordeeld werden, voor de Hollandsche industrie bestemd te houden.

Een deel van dit kwantum is inmiddels ter distributie gekomen, en wel in twee veilingen van sigarentabak, gehouden in Augustus en November, waarbij het aandeel waarop ieder fabrikant recht heeft, bepaald wordt naar het aantal sigarenmakers bij hem in dienst. Teneinde zooveel mogelijk den fabrikanten de vrije keuze van hun materiaal te laten, is het systeem van veiling gekozen, terwijl tevens bepaald is, dat het boven de vastgestelde prijzen betaalde bedrag weder pondspondsgewijze onder de koopers verdeeld wordt.

Ook voor de kerffabrikanten is een klein deel dezer tabak beschikbaar gesteld hetwelk, zooveel mogelijk in gelijke kavelingen verdeeld, hun bij loting toegewezen wordt.

Het verlies, dat ontstaat doordat bovengenoemd kwantum op de vrije markt hooger betaald moest worden dan de door de fabrikanten loonend geachte prijzen, wordt gedragen door het syndicaat hetwelk ter tegemoetkoming daarin, als tijdelijken maatregel, een voorraadrecht van f 6 p. 100 K.G. hief van de N. O. T.-vrije loco-tabak en een aanvoerrecht van f 4 per 100 K.G. van nieuw aan te voeren partijen.

Niet ten onrechte heeft men bij het in werking treden dezer maatregelen bepaald, dat fabrikanten welke daarvan gebruik wilden maken, zich dan ook moesten verbinden met hun voorraad geen handel te drijven tenzij in bijzondere gevallen het syndicaat hiervoor toestemming zou verleenen.

Onder deze rubriek valt nog te vermelden, dat in Januari een regeling tot stand kwam waarbij vastgesteld werd, dat ook van de Javatabak (welke tot dusver als product der koloniën geheel vrij binnenkwam) een deel onder N. O. T.-verband zou gebracht worden, hetwelk voorloopig op 20 pCt. van den oogst bepaald werd. Aanvankelijk werden van alle aankomende partijen 20 pCt. voor dit doel bestemd, doch toen reeds spoedig bleek, dat het met de aanvoeren veel langzamer gaan zou dan men verwacht had, werd besloten voorloopig 50 pCt. onder N. O. T.-verband te brengen, totdat het kwantum, hetwelk men op het oog had, bereikt zou zijn.

Tegelijkertijd werden maatregelen genomen om te zorgen, dat deze N. O. T.-tabak zooveel mogelijk zou beantwoorden aan het doel om de binnenlandsche industrie van materiaal te voorzien en om te verhinderen, dat deze met speculatie-doeleinden zou vastgehouden worden. Daartoe werd o.m. bepaald, dat de tabak binnen beperkten tijd in fabrikantenhanden overgegaan moest zijn, terwijl vanwege de N. O. T. limieten gesteld werden boven welke de importeurs hun partijen niet mochten ophouden.

Ook van Sumatra werd sindsdien een klein kwantum onder N. O. T.-verband gebracht.

Is er dus allerlei gedaan om de Hollandsche industrie zooveel mogelijk van materiaal te blijven voorzien, het spreekt van zelf, dat de prijzen van het ruwe product zich ook voor haar toch steeds meer moeten gaan aanpassen aan de veranderde omstandigheden. Hierbij in aanmerking genomen de voortdurende stijging van alle andere grondstoffen en van de werkloonen, kon het niet uitblijven of de prijzen, zoowel van sigaren als van gekorven tabak, moesten herhaaldelijk verhoogd worden.

De sigarettenindustrie in Holland heeft den laatsten tijd een groote vlucht genomen, enerzijds natuurlijk door het uitblijven van de aanvoeren der geïmporteerde sigaretten, anderzijds door het nog steeds toenemend verbruik. Naast de reeds bestaande zijn dan ook verschillende nieuwe fabrieken opgericht.

Ook deze tak van industrie heeft natuurlijk te lijden gehad van gebrek aan grondstoffen en de prijsstijging in sigarettentabak is nog grooter dan in de andere soorten. Hiertegenover staat echter, dat door het veel lichtere gewicht hier de prijs van het materiaal niet zulk een belangrijke rol speelt als bij de sigarenfabricage.

Hoezeer juist het sigarettenverbruik over de geheele wereld toeneemt blijkt o.a. daaruit, dat de opbrengst van de belasting hierop in Duitschland vermoedelijk ruim het dubbele zal bedragen van de verleden jaar geraande som. Sprekender nog zijn de Amerikaansche statistieken op dit punt; volgens deze bedroeg de productie in de Vereenigde Staten gedurende de eerste 7 maanden van 1917 5300 miljoen sigaren en 19.786 miljoen sigaretten, terwijl voor de eerste 7 maanden van 1916 deze cijfers luidden 47000 miljoen sigaren en 13.482 miljoen sigaretten.

Voor het geheele jaar 1916 bedroeg de productie in ronde cijfers:

	8500 mill. sigaren,	25.000 mill. sigaretten,
tegen b.v. in 1912:	8100 " "	13.000 " "
" " " " 1908:	7500 " "	5.800 " "

Het reeds lang aangekondigde wetsontwerp tot heffing van een accijs van 10 pCt. van den kleinhandelprijs op sigaren, sigaretten en andere tabaksfabrikaten door middel van het bandarolle-systeem, zal thans spoedig in behandeling genomen worden.

Ook de planters der *inlandsche tabak* hebben ruimschoots van de marktstemming kunnen profiteren; de prijzen, die zij voor hun product kregen zijn voortdurend opgelopen, ten slotte tot circa f 100 per 100 pond, hetgeen minstens het drievoudige is van vroeger.

Ook hier bestond de meeste belangstelling voor de voor sigaretten te gebruiken tabak, het z.g. klein-geel.

Voor den oogst 1918 mag niet meer geplant worden dan de doorsnee der jaren 1913/1915 en wel uitsluitend door die planters, welke in deze jaren reeds tabak verbouwd hebben.

[De afzonderlijke bespreking der voornaamste tabakssoorten wordt in het volgende nummer opgenomen.]

SUIKER.

Betreffende den Bietsuiker oogst in ons land wordt bevestigd, dat het eindresultaat niet in overeenstemming zal zijn met de oorspronkelijke verwachtingen. Ook uit Duitschland ontbreken nog cijfers van de opbrengst. Volgens het laatste bericht van F. O. Licht zal de totale suikerproductie alleen dan noemenswaardig grooter zijn dan in 1916/17, wanneer het gebruik van bieten voor veevoeder en andere doeleinden geen groteren omvang aanneemt dan tot dusver. In elk geval moet het door Willett & Gray voor Duitschland aangenomen cijfer van 1.200.000 tons tegen 1.350.000 tons A° P° als te laag worden beschouwd. Voor het volgend jaar zijn nog geen officieele beëtwortel- en suikerprijzen vastgesteld. De prijsverhoogingen, die in Oostenrijk-Hongarije van regeeringswege toegestaan zijn, zullen waarschijnlijk tot eene uitbreiding van den aanbouw aldaar leiden.

Uit Java kwamen geen nieuwe telegrafische berichten. Volgens mailberichten van einde October werden er in den loop dier maand ook door niet bij de Java Suikervereeniging aangesloten fabrieken flinke partijen verkocht en wel tot prijzen van f 8¼ tot 9,— voor No. 16 en hooger en f 10¼

voor Superieur. Telegrammen uit Amerika aan de Londense dagbladen melden dat de Food-Controller Hoover verklaard heeft, dat Amerika in 1918 250.000 tons Java-suiker noodig zal hebben. Al was in Java-suikerkringen reeds sedert eenigen tijd de overtuiging gevestigd, dat Amerika vroeger of later een flink kwantum Java-suiker zou moeten koopen, zoo is het toch aangenaam dit van officieele zijde bevestigd te zien. Voor deze Amerikaansche behoefte zal gedeeltelijk suiker uit den nieuwen oogst in aanmerking moeten komen, daar de onverkochte voorraad ruwsuiker (No. 16 en hooger en Muscovados) uit den ouden oogst van de Java-Suikervereeniging nog slechts ongeveer 2 miljoen picols of ± 120.000 tons bedraagt. Bij verre het grootste gedeelte van den onverkochten voorraad op Java bestaat uit witte suiker waaraan Amerika weinig behoefte zal hebben, doch waarvoor Engeland en Frankrijk bij gelegenheid wel weder in de markt zullen komen. Er bestaat echter weinig kans, dat de voorraad op Java geheel weggevoerd zal zijn, wanneer de nieuwe oogst binnenkomt.

In het midden van November waren de voorraden in de Vereenigde Staten tot het ongekend lage cijfer van 6.296 tons geslonken.

De laatste Cuba statistiek is als volgt:

	1916/17	1915/16	1914/15
Werkende fabrieken....	?	1	1
Ontv. der week tot 10 Nov.	—	1.040	4.242 tons
Totaal sedert 1 Dec. 1916	3.000.655	2.992.533	2.550.888
Export d. week tot 10 Nov.	1.209	15.266	30.348
Totaal sedert 1 Dec. 1916	2.885.493	2.792.831	2.322.541
Totale voorraad 12 Nov.	26.578	97.279	119.268
V.S. exp. ger. 1 Jan.-10 Nov.	349.949	636.867	347.634

De zichtbare voorraden worden als volgt onder cijfers gebracht:

	1917	1916	1915
Duitschland } 1 Sept. '17	400.000*	250.000*	545.000* tons
Hamburg } 1 Sept. '17	400.000*	250.000*	545.000* tons
Oostenrijk 1 „ '16	250.000*	305.000*	478.000* „
Frankr. 1 Spt. '16/15 '14	39.012	58.525	141.454 „
Nederland 1 Dec. '17	106.848	77.184	86.800 „
België 1 Oct. '17	39.619	9.193	29.738 „
Engeland 1 Nov. '17	259.929	135.699	195.267 „

	Totaal Europa	1.095.408	835.601	1.476.259 tons
V.S.v.N.A. 24 Oct. '17	44.210	69.652	211.639	
Cubahavens 5 Nov. '17	28.042	111.504	145.374	

Totaal 1.167.660 1.016.757 1.833.272 tons
* Raming.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, dd. 29 November 1917.

Door de zeer beperkte voorraden blijven prijzen van Amerikaansche katoen geregeld meer stijgen dan de officieele noteeringen aangeven. De voorraad in Liverpool schijnt zeer slecht gesorteerd te zijn en de meeste spinners klagen er over, dat zij daar geen passende kwaliteiten kunnen krijgen. Dit zal echter wel overdreven zijn en meer als voorwendsel moeten dienen om de garenprijzen maar weer te verhoogen. De vraag naar Egyptische katoen is goed en prijzen daarvan zijn weer hooger.

Amerikaansche garens voor binnenlandsch gebruik blijven goed gevraagd, maar de hooge prijzen houden vele zaken tegen, vooral omdat de meeste spinners er ook niet veel voor voelen lang vooruit te verkoopen. Egyptische garens zijn ook duurder, doch niet zooveel als Amerikaansche. De gewone Bolton-kwaliteiten gaan echter vlot weg en de meeste spinners zijn goed bezet vooral in verband met de kleinere productie en de speciaal groote vraag naar grove garens. Van Frankrijk komen nog veel orders binnen, doch overigens staat de exporthandel vrijwel geheel stil. Voor de spinners is dit maar goed, daar zij nu de binnenlandsche behoefte beter kunnen voorzien en bovendien nog hoogere prijzen kunnen maken dan eenige maanden geleden, toen de exporthandel nog in vollen gang was.

De doekmarkt is zeer vast en fabrikanten hebben geen moeite hun productie tegen volle prijzen te plaatsen als zij tenminste nog een redelijke levering kunnen aannemen. Er zijn ook Regeeringsorders aan de markt en de binnenlandsche vraag is weer toegenomen. Indië en China willen hun voorraden ook wel aanvullen, doch men schijnt daar de tegenwoordige vraagprijzen nog niet te kunnen betalen. De transportmoelijkheden blijven nog groot en deze zijn zeer lastig voor de exporteurs, terwijl bovendien alle pakhuizen van de spoorwegmaatschappijen meer dan vol zijn.

Manchester, dd. 6 December 1917.

Prijzen van Amerikaansche katoen waren de afgelopen week wat flauwer hoofdzakelijk door de betere oogstberich-

ten, de flauwe stemming in Wallstreet en op geruchten, dat men in Amerika een maximum-prijs voor katoen zou vaststellen. In Liverpool was de daling van minder betekenis, vooral door de zeer vaste vrachtenmarkt. Egyptische katoen blijft goed gevraagd en prijzen zijn vast, terwijl de Alexandria General Produce Association de ditjarige oogst op 6½ miljoen cantars taxeert, hetgeen belangrijk meer is dan in de beide vorige seizoenen. Door de transportmoelijkheden zijn prijzen in Liverpool echter veel hooger dan anders wel het geval zou zijn.

Niettegenstaande de flauwere stemming voor ruwe katoen zijn prijzen zoowel voor Amerikaansche als voor Egyptische garens weer hooger en voor spoedige levering zijn zelfs zeer hooge prijzen betaald. De binnenlandsche vraag is wat gekalmeerd bij de enorme stijging van vraagprijzen. Er is een groote schaarschte aan boomen van alle soorten en deze zijn belangrijk duurder dan bundelgarens. De exportvraag is uitsluitend tot Frankrijk beperkt, maar deze markt neemt groote hoeveelheden van alle soorten af, zoowel enkele en getwijnde garens als Amerikaansche en Egyptische en betaalt men daar dan ook zeer hooge prijzen. Men beweert, dat er eenige kans bestaat op nieuwe uitgifte van licenses voor Holland voor beperkte hoeveelheden; hoewel zulks nog zeer twijfelachtig schijnt, zou het toch zeer aangenaam zijn voor de exporteurs hier, die dan de gereedliggende partijen van hun vrienden in Holland zouden kunnen kwijtraken.

De doekmarkt is zeer vast met recordprijzen; vooral smalle goederen om te drukken of te bleken worden veel gevraagd en de daarvoor geschikte weverijen zijn voor vele maanden uitverkocht. Er zijn nog veel regeeringsorders in de zwaardere goederen aan de markt en het zal een heele toer zijn, daarvoor de noodige weefstouwen te vinden. Er wordt nogal gekocht voor Perzië, Egypte, West-Afrika en de Zuid-Amerikaansche markten, doch de transportmoelijkheden houden verschillende zaken tegen. De berichten van China zijn minder gunstig, terwijl Indië weliswaar goederen noodig heeft, doch men daar de tegenwoordige vraagprijzen nog niet schijnt te kunnen betalen.

Noteeringen voor Loco-Katoen.

(Midling Uplands).

	28 Dec. '17	21 Dec. '17	14 Dec. '17	28 Dec. '16	28 Dec. '15
New York voor Middling..	31,85 c	31,10 c	30,70 c	17,40 c	12,35 c
New Orleans voor Middling	30,— c	28,13 c	28,00 c	17,25 c	11,75 c
Liverpool voor Good Middling	— d	22,46d ²)	22,84 d	10,64d ¹)	7,78d ¹)

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '17 tot 15 Dec. '17	Overeenkomstige perioden	
		1916-'17	1915-'16
Ontvangsten Gulf-Havens..	1843	3174	2399
„ Atlant. Havens	1358	1407	1408
Uitvoer naar Gr. Britannië	1109	1424	877
„ „ 't Vasteland.	667	1377	1252
„ „ Japan etc...	—	—	—

Voorraden in duizendtallen	14 Dec. '17	14 Dec. '16	14 Dec. '15
Amerik. havens.....	1316	1569	1642
Binnenland.....	1129	1343	1419
New York.....	—	143	312
New Orleans.....	—	466	376
Liverpool.....	401	707	842

¹) Middling. ²) 18 Dec.

VERKEERSWEZEN. SCHEEPVAART.

31 December 1917. Graanvrachten van Noord-Amerika werden vastgesteld op 50/- naar Engeland, 57/6 naar Fransche Westkusthavens en 75/- naar West-Italië, alles per 480 lbs. zwaar, waardoor de bestaande wanverhouding tot de net charter vrachten vervallen is. Op time-charter werd een aantal schepen afgesloten tot vrachten, afwisselend van 43/6 tot 50/- per ton D.W. per maand voor de transatlantische vaart; voor West-Indië werd de vracht weder verhoogd tot 35/-. Transportmoelijkheden bij de spoorwegen houden aan; teneinde zooveel mogelijk samenwerking te verkrijgen, heeft de regeering thans alle spoorwegen in eigen beheer genomen.

In Frankrijk werd de regeering gemachtigd de geheele koopvaardijvloot op te kommandeeren.

In Portugal werd de scheepvaart voor den duur van den oorlog onder regeeringstoezicht gebracht.

Van Zuid-Amerika naar Engeland werd de vracht voor graan op 200/- vastgesteld; inmiddels kon een neutraal schip reeds 220/- bedingen.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
24/29 Dec. 1917	—	—	—	50/-	—	220/-
17/22 „ 1917	—	—	—	45/-	—	145/-
25/30 Dec. 1916	—	—	f 18 *	—	—	140/-
27 Dec. '15/1 J. '16	—	—	„ 9,—	13/9	f 54,—	125/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijnstullen)	Holland (pitch-pine)	Engeland (pitch-pine)
24/29 Dec. 1917	—	—	—	—
17/22 „ 1917	—	—	—	—
25/30 Dec. 1916	—	—	—	510/- ¹
27 Dec. 1915/1 Jan. 1916	—	—	f 225,—	340/- ¹
Juli 1914	f 12,—	24/6	75/-	77/6

ERTS.

Data	Bilbao Middlesbro'	Carthage Middlesbro'	Griekenland Middlesbro'	Pott Middlesbro'
24/29 Dec. 1917	—	—	—	—
17/22 „ 1917	—	—	—	—
25/30 Dec. 1916	20/-	—	—	—
27 Dec. 1915/1 Jan. 1916	21/6	21/-	—	—
Juli 1914	4/3	5/4 1/2	5/9	8/6

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Cronstadt
24/29 Dec. 1917	68/-	101/3	200/-	80/- ¹	f 32,50	—
17/22 „ 1917	68/-	101/3	200/-	137/6	„ 32,50	—
25/30 Dec. 1916	—	—	—	—	„ 8,—	—
27 D. '15/1 J. '16	fr 43,—	65/-	—	40/-	„ 5,—	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rjst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
24/29 Dec. 1917	275/-	500/-	—	—
17/22 „ 1917	275/-	500/-	—	190/-
25/30 Dec. 1916	—	—	—	—
27 Dec. 1915/1 Jan. 1916	110/-	130/-	120/-	120/-
Juli 1914	14/6	16/3	25/-	22/3

¹) Per zeilschip.

*) Regeeringsvracht f 7,—.

**) „ „ „ 52,25.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unitt, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Hout gezaagd en pitchpine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnstullen per vadem van 216 kub. vt.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

INKLARINGEN.

NIEUWE WATERWEG.

Landen van herkomst	December 1917		December 1916	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	16	4.236	19	2.967
Engeland	38	23.183	143	89.107
Noorwegen	5	1.383	7	3.726
Zweden	13	3.335	25	11.267
Noord-Amerika..	23	57.087	38	111.350
Zuid-Amerika ..	—	—	22	39.724
Ned.-Indië	—	—	4	11.665
Frankrijk	1	160	2	510
Griekenland	—	—	1	1.146
Totaal	96	89.884	261	271.462
Jaarperiode	1570	1.337.897	3185	3.281.979
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	54	34.219	174	198.140
Engelsche	20	9.408	44	23.656
Noorsche	8	17.767	21	23.670
Belgische	10	20.501	6	16.097
Zweedsche	2	3.131	12	5.745
Deensche	—	—	1	937
Amerikaansche..	2	4.858	1	2.722
Braziliaansche..	—	—	2	495
Totaal	96	89.884	261	271.462
Jaarperiode	1570	1.337.897	3185	3.281.979

(Dirkzwager's Scheepsagentuur.)

ADVERTENTIËN

Nederlandsche Bank voor Russischen Handel

BANQUE NÉERLANDAISE POUR LE COMMERCE RUSSE

Kapitaal 5.000.000 Roebels.

Kantoor: 20 NEWSKY PROSPECT PETROGRAD.
Telegramadres: NEDRUSBANK

De Bank neemt gelden à deposito en in rekening-courant en verricht alle soorten wissel- en bankzaken.

Voor inlichtingen kan men zich wenden tot alle kantoren van de NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ en de TWENTSCHE BANK, zoomede tot de heeren HOPE & Co. en LIPPMANN, ROSENTHAL & Co. te Amsterdam en R. MEES & ZONEN te Rotterdam.

GEO. H. MCFADDEN & BRO. COTTON MERCHANTS
PHILADELPHIA—NEW YORK

Vertegenwoordiger voor Nederland: D. BREEKLAND, Oldenzaal—Enschede

J. & J. M. VOORHOEVE
Makelaars in Assurantiën
Anno 1836

ROTTERDAM

NEDERLANDSCHE GRONDBRIEFBANK

HEERENGRACHT 495, AMSTERDAM

5 pCt. Obligatiën (Grondbrieven) tegen Beurskoers
Gecertificeerd door de Centrale Trust-Compagnie

Verkrijgbaar in stukken van f 2500,—, f 1000,—, f 500,— en f 100,—
op elk goed effectenkantoor

GEBROEDERS CHABOT

ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Ver-
koop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e.a. verzekeringen
van elken aard.

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22 AMSTERDAM

KAPITAAL EN RESERVEN f 5.500.000,—

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4 PCT.

GELDEN OP DEZEN TERMIJN GESTORT ZIJN NA AFLOOP VAN HET
JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.

NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STILZWIJGEND VOOR
GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.

DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER HALF JAAR
OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde
Passagiers- en Vrachtdienst
met nieuwe, moderne
post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

NEW YORK

VAN RIJN & Co

UTRECHT — POSTBUS 40

EENIGE FABRIKANTEN
VAN DE UTRECHTSCHÉ

FIJNE TAFELMOSTERD

DE SPAARNE-BANK

HAARLEM

Gestort Kapitaal en Reserves f 1.184.000,—

REKENING-COURANT, CREDIETEN, INCASSEERINGEN, ASSURANTIËN,
WISSELS, EFFECTEN, COUPONS, PROLONGATIËN, DEPOSITO'S, ENZ.

Financieele Afdeeling der NEDERLANDSCHE OVERZEE TRUSTMAATSCHAPPIJ.

De Financieele Afdeeling der Nederlandsche Overzee Trustmaatschappij brengt ter kennis van belanghebbenden, dat zij voortaan ook hare bemiddeling verleent voor de verzending van lossingen, coupons en dividendbewijzen naar Engeland. Hiervoor zal men zich moeten wenden tot een der zeven banken, welke voor de verzending naar Overzeesche landen thans reeds zijn aangewezen, bij welke de Voorwaarden en de formulieren verkrijgbaar zijn.

Voor verzending ten behoeve van Belgen zijn afzonderlijke formulieren verkrijgbaar.

Coupons, welke hier te lande betaalbaar zijn bij daarvoor aangewezen betaal-kantoren, kunnen uitsluitend bij deze kantoren worden aangeboden.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, CHERIBON, HONGKONG, INDRAMAJOE,
MEDAN, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SINGAPORE,
SOERABAYA, TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 30.000.000,—

Reserven f 14.800.000,—

Algemeene Friesche Hypotheekbank

LEEWARDEN

Kapitaal f 1.000.000,— Reserves ± f 132.000,—

Uitstaand bedrag Pandbrieven ruim

f 8.000.000,—

4¹/₂ % Pandbrieven à 100 %4 % Pandbrieven à 93¹/₂ %

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

Wester-Suikerraffinaderij
AMSTERDAM

GROOTSTE RAFFINADERIJ
IN NEDERLAND

Levert de mooiste Suiker,
omdat haar zuiveringsver-
mogen het grootst is.

Produceert behalve alle soorten Melis-
suiker en Basterds:

Cristallen, groote en kleine, Klontjes
(Cubes), Theeklontjes, Crushed (brokken)
Tabletten, Brooden, Poedersuiker, fijne
Suikers voor Vruchtengebruik, enz. enz.

DE GRONINGER BANK

Groningen, Winschoten, Stadskanaal, Wilder-
vank, Sappemeer, Delfzijl, Emmen, Veendam
en Ter Apel (Firma TIMMERMAN & SASSEN).

Kapitaal f 6.000.000,— Geplaatst en gestort f 4.000.000,—

Reserves f 401.498,23

VERRICHT ALLE BANKZAKEN

Belast zich met het incasseeren van wissels op binnen-
en buitenland

NEDERLANDSCHE BANKINSTELLING

VOOR WAARDEN BELAST MET VRUCHTGEbruIK EN PERIODIEKE UITKEERINGEN
's-GRAVENHAGE

Directie: R. SCHWARZ en Mr. H. R. van MAASDIJK

Geplaatst Kapitaal f 5.000.000,— Reserves f 700.000,— Pandbrievenkapitaal ruim f 20.000.000,—

4¹/₂ EN 5% PANDBRIEVEN TEGEN BEURSKOERS

WERKSPoor, AMSTERDAM

Land- en Scheeps-Machines - Dieselmotoren
Installatiën voor Suikerfabrieken - Polderbemalingen
Rollend Spoorwegmateriëel - IJzerconstructiën

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, AALSMEER, BEVERWIJK, EDAM, HILLEGOM, HOOFDDORP, LEIDEN, LISSE, IJMUIDEN

Volgestort Kapitaal f 3.050.000,—

Reserve f 712.500,—

MAATSCHAPPIJ

voor

Scheeps- en Werktuigbouw

„FIJENOORD”

ROTTERDAM

Kruisers — Torpedobooten
Onderzeebooten

Mailstoomschepen
Vrachtstoomschepen
Baggermateriaal

Machine-installaties
tot 65000 P.K.

Scheeps-Zoelly-Turbines

Machines en apparaten voor
Suikerfabrieken, enz.

The Ph. van Ommeren Corporation of New York

42 BROADWAY NEW YORK

belast zich met expeditie en verschepping van goederen van
Amerika naar Holland, Ned. Oost- en West-Indië
enz. enz. en desgewenscht ook met opdrachten van anderen aard

Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door
PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

DIRKZWAGER'S SCHEEPSAGENTUUR

MAASSLUIS EN HOEK VAN HOLLAND

Belasten zich met het rapporteeren van schepen en het
behandelen van scheepszaken op den Nieuwen Waterweg

NIEUWE BERGING-MAATSCHAPPIJ

MAASSLUIS

Contracteeren voor het bergen van gezonken schepen en
ladingen, op de rivieren en buitengaats; belasten zich met
het instellen van duikeronderzoek, enz. enz.

GRONINGSCHЕ CREDIET- EN HANDELSBANK

GRONINGEN, APELDOORN, APPINGEDAM, ASSEN EN VEENDAM

Kapitaal f 5.000.000,—

Geplaatst en volgestort f 2.000.000,—

Reserves ruim. f 354.000,—

VERSCHAFT BEDRIJFSKAPITAAL AAN
LANDBOUW, HANDEL EN NIJVERHEID

INCASSO — DEPOSITO — SAFE DEPOSIT

WEISE & Co. ROTTERDAM AMSTERDAM

Import van en Handel in

OVERZEESCHE PRODUCTEN

speciaal RUBBER, GUTTA-PERCHA en BALATA

Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek

DELFT

Directie { Dr. F. G. WALLER en
E. G. VERKADE

ARTIKELEN:

Gist

Spiritus (gerectificeerde en
gemethyleerde)

Amyl-alcohol

Jenever

Brandewijn

Aether Sulfuricus

Kurken en

Gedroogde Spoeling

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

VERSCHENEN:

De Resultaten van het Nederlandsche Levensverze-
kering-Bedrijf over de Jaren 1912, 1913, 1914 en 1915

(in verband met het Monopolieplan-Traub)

Door J. G. DE JONGH

Met negen tabellen

Prijs afzonderlijk f 1,50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij NIJGH & VAN DITMAR'S UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ, Rotterdam